

รายงานสรุปผลการดำเนินงาน

โครงการสั้วปลอดโรค คนปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้า

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม จังหวัดนครราชสีมา

คำนำ

รายงานสรุปผลการดำเนินงานฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 รับผิดชอบโดยกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ประกอบไปด้วยกิจกรรมเพื่อมุ่งสู่พื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า จำนวน 5 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 การสำรวจและจัดทำทะเบียนฐานข้อมูลสุนัขและแมวในพื้นที่ กิจกรรมที่ 2 การฝึกอบรมอาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า กิจกรรมที่ 3 การให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ กิจกรรมที่ 4 การผ่าตัดทำหมันสุนัขและแมวจรจัด และกิจกรรมที่ 5 การณรงค์ประชาสัมพันธ์ เตือนภัย และให้ความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนเลี้ยงสัตว์อย่างถูกวิธีมีความรับผิดชอบ โดยโครงการดังกล่าวได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาลผู้ตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 แผนงานสาธารณสุข งบดำเนินการหมวดค่าใช้สอย งบประมาณรายจ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการที่ไม่เข้าลักษณะรายจ่ายหมวดอื่นๆ โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย งบประมาณตั้งไว้ 70,000.-บาท (เจ็ดหมื่นบาทถ้วน) ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานสรุปผลการดำเนินงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ และสามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการสาธารณสุขได้เป็นอย่างดี

โครงการดังกล่าว จะสำเร็จลุล่วงมิได้ หากไม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม ตลอดจนความช่วยเหลือในการดำเนินงานจากพนักงานเทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อมทุกท่าน จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม

ตุลาคม พ.ศ. 2566

สารบัญ

หน้า

แบบแสดงผลงานโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

1. ชื่อผลงาน	1
2. ระยะเวลาดำเนินการ	1
3. ความรู้ความสามารถในการดำเนินการ	1
4. สรุปสาระสำคัญของผลงานและขั้นตอนการดำเนินการ	
4.1 ความเป็นมาและความสำคัญ	1
4.2 วัตถุประสงค์	2
4.3 ขอบเขตการดำเนินการ	2
4.4 งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ	4
4.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
4.6 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	
- โรคพิษสุนัขบ้า	4
- วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์	7
- ขั้นตอนการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์	9
- วัคซีน และระบบลูกโซ่ความเย็น วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์	12
- การประมาณการวัคซีนและทะเบียนรับจ่าย	16
- แนวทางการดำเนินโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	17
- การสำรวจจำนวนสุนัข/แมว และการบันทึกข้อมูล	18
5. ผลลัพธ์ของงาน/สรุปผลการดำเนินงาน	18
6. ประโยชน์ของผลงาน	34
7. ความยุ่งยากในการดำเนินการ ปัญหา อุปสรรค	34
ภาคผนวก	35

รายงานสรุปผลการดำเนินงาน

โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

1. ชื่อผลงาน โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

2. ระยะเวลาดำเนินการ ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ ถึง เดือน กันยายน พ.ศ. 2566

3. ความรู้ความสามารถในการดำเนินการ

- 3.1 การนำความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ ขั้นตอนการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ วัคซีน และระบบลูกโซ่ความเย็น วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน และอาสาปศุสัตว์ ด้านพิษสุนัขบ้า
- 3.2 การติดต่อประสานงาน กับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการจัดการอบรมอาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า
- 3.3 การวิเคราะห์คาดการณ์ ปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นระหว่างดำเนินการ ตลอดจนจัดเตรียมแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาล่วงหน้า
- 3.4 วิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินโครงการโดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตลอดจนวิเคราะห์สรุปความคุ้มค่าในการดำเนินงาน

4. สรุปสาระสำคัญของผลงานและขั้นตอนการดำเนินการ

4.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

ด้วยประเทศไทยได้มีนโยบายที่จะกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไป ภายใต้โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธาน ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ซึ่งสอดคล้องกับที่องค์การอนามัยโลก (WHO) และองค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) ได้ตั้งเป้าหมายเอาไว้ โดยได้กำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายดังกล่าว โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อใช้ขับเคลื่อนการสร้างพื้นที่ปลอดโรค มีการลงนามในบันทึกความร่วมมือการกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าในสุนัขและขยายผลไปตามส่วนภูมิภาค รวมถึงการจัดกิจกรรมรณรงค์อื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ สถานการณ์การพบโรคพิษสุนัขบ้าในประเทศไทยทั้งในคนและสัตว์ ยังคงมีรายงานการพบโรคอย่างต่อเนื่อง โดยสัตว์พาหะนำโรคที่สำคัญที่สุดในประเทศไทย ยังคงเป็นสุนัข จากสภาพปัญหาการฉีดวัคซีนป้องกันโรคหลายพื้นที่ที่ยังดำเนินการได้ไม่ถึงร้อยละ 80 ของจำนวนสัตว์เลี้ยงทั้งหมด อีกทั้งยังมีการปล่อยทิ้งสุนัขในที่สาธารณะซึ่งเป็นสาเหตุทำให้มีจำนวนสุนัขจรจัดเพิ่มขึ้น และประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการควบคุมป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ดังนั้น การฉีดวัคซีนให้ครอบคลุมจำนวนประชากรสัตว์ทั้งหมด การควบคุมประชากรสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคพิษสุนัขบ้า ควบคู่ไปกับการประชาสัมพันธ์ความรู้ให้ประชาชนอย่างต่อเนื่องในรูปแบบการบูรณาการจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นหัวใจสำคัญของการกำจัดโรคนี้ให้หมดไปจากประเทศไทย

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่จะกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไป เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม จึงได้จัดทำโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยกำหนดจัดกิจกรรมการสำรวจและจัดทำทะเบียนฐานข้อมูลสุนัขและแมวในพื้นที่ การบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูลโรคพิษสุนัขบ้าหนึ่งเดียว (Rabies one data) การฝึกอบรมอาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า การให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ การผ่าตัดทำหมันสุนัขและแมวจรจัด การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เตือนภัย และให้ความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนเลี้ยงสัตว์อย่างถูกวิธี มีความรับผิดชอบ ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าทั้งในคนและสัตว์ เพื่อกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไป กลายเป็นพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้าอย่างยั่งยืน

4.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า และวิธีการดำเนินงาน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการฉีดวัคซีน
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถปฏิบัติหน้าที่อาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้บริการประชาชนในการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าทั้งในสัตว์เลี้ยง และสัตว์จร
4. เพื่อดำเนินการควบคุมประชากรสุนัขและแมวจรจัด ด้วยการผ่าตัดทำหมัน
5. เพื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เตือนภัย และให้ความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนเลี้ยงสัตว์อย่างถูกวิธีมีความรับผิดชอบ

4.3 ขอบเขตการดำเนินการ

1. จัดอบรมอาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 50 คน
2. สุนัข แมว และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในพื้นที่ ทั้งที่มีเจ้าของ และไม่มีเจ้าของ ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 (ไม่น้อยกว่า 1,220 ตัว จาก 1,524 ตัว : ข้อมูลสำรวจปีงบประมาณ พ.ศ. 2566)

ดำเนินงาน 5 กิจกรรม แบ่งเป็น

กิจกรรมที่ 1 การสำรวจและจัดทำทะเบียนฐานข้อมูลสุนัขและแมวในพื้นที่

- ประสานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อสำรวจข้อมูลตามแบบสำรวจสัตว์รายตัว และแบบสำรวจสัตว์จร เพื่อลงข้อมูลสำรวจประชากรสุนัขและแมวออนไลน์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
- รวบรวม และบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูลโรคพิษสุนัขบ้าหนึ่งเดียว (Rabies one data)
- จัดพิมพ์ทะเบียนฐานข้อมูลสุนัขและแมวในพื้นที่ และรายงานสรุปผลการดำเนินการ

กิจกรรมที่ 2 การฝึกอบรมอาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า

- ประสานผู้นำชุมชน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อรับสมัครผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นอาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
- ประสานสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครราชสีมาเพื่อขออนุเคราะห์วิทยากร และเอกสารประกอบการฝึกอบรม ตลอดจนสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ

- จัดเตรียมเอกสาร วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ ในการฝึกอบรม
- ดำเนินการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพอาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า
- สรุปผล รวบรวมข้อมูล พร้อมดำเนินการออกหนังสือมอบหมายเจ้าหน้าที่ให้ทำการฉีดวัคซีน ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า แก่อาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

กิจกรรมที่ 3 การให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์

- จัดทำแผนการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ และประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบ
- ประสานอาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า ร่วมกิจกรรมให้บริการฉีดวัคซีนป้องกัน โรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ตามแผนการให้บริการ
- ประสานหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อขอเข้าพื้นที่ดำเนินการ
- จัดเตรียมเอกสาร วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่
- ดำเนินการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ทั้งที่มีเจ้าของและสัตว์จร
- ประเมินผลภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม

กิจกรรมที่ 4 การผ่าตัดทำหมันสุนัขและแมวจรจัด

- จัดทำรายละเอียดและแผนการดำเนินงานทำหมันสุนัขและแมวจรจัดในพื้นที่
- ประสานปศุสัตว์จังหวัดนครราชสีมา คลินิกสัตว์ และโรงพยาบาลสัตว์ เพื่อ ดำเนินการตามแผนการดำเนินงาน
- ประสานผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หน่วยงานราชการเพื่อ ช่วยเหลือชี้จุดจับสุนัขและแมวจรจัด เพื่อทำหมัน ฉีดวัคซีน และปล่อยกลับที่เดิม หรือประสานส่งเข้าสู่ศูนย์พักพิงสัตว์เลี้ยงไร้บ้าน นครชัยบุรีรินทร์

กิจกรรมที่ 5 การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เตือนภัย และให้ความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า

ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนเลี้ยงสัตว์อย่างถูกวิธี มีความรับผิดชอบ

- จัดเตรียมเอกสาร ป้าย สื่อประชาสัมพันธ์ เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า สารคดีเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ตอนสายธารพระเมตตา ทรงมีพระปณิธานให้โรคพิษสุนัขบ้าหมดไป สารคดีศูนย์พักพิงสัตว์เลี้ยงไร้บ้าน นครชัยบุรีรินทร์ คลิปวิดีโอการรับสุนัขไร้บ้าน เข้าสู่ศูนย์พักพิง คลิปวิดีโอการเปลี่ยนสุนัขไร้บ้านให้เป็นสุนัขบ้าน คลิปวิดีโออยากรับ น้องไปเลี้ยง และเทศบัญญัติเทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือ ปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2565 เพื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่
 - หนังสือเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
 - เว็บไซต์หลักของเทศบาล
 - แอปพลิเคชัน Line กลุ่ม “สาธิต ทต.หนองไผ่ล้อม”
 - Face Book “กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม”

3. สรุปรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการ

4.4 งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ

เบิกจ่ายจากเทศบัญญัติงบประมาณรายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม แผนงานสาธารณสุข งบดำเนินการ หมวดค่าใช้สอย ประเภทรายจ่ายเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติราชการที่ไม่เข้าลักษณะรายจ่ายหมวดอื่นๆ (โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย) งบประมาณตั้งไว้ 70,000.-บาท (เจ็ดหมื่นบาทถ้วน) ตั้งไว้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดังนี้

ลำดับที่	รายการ	งบประมาณ (บาท)		
		ตั้งไว้	ใช้ไป	คงเหลือ
1	ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ในการฝึกอบรมอาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า	3,500.00	3,500.00	0.00
2	ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ในการฝึกอบรมอาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า	4,000.00	4,000.00	0.00
3	ป้ายประชาสัมพันธ์โครงการขนาด 5 ตร.ม.	750.00	750.00	0.00
4	ค่าสมนาคุณวิทยากร	3,000.00	3,000.00	0.00
5	ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานตามโครงการ	58,750.00	58,710.00	40.00
	รวมเป็นเงิน	70,000.00	69,960.00	40.00

เงินงบประมาณที่ใช้ไปคิดเป็นร้อยละ 99.94 ของงบประมาณที่ตั้งไว้

4.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. อาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. สุนัข และแมวในพื้นที่ ทั้งที่มีเจ้าของ และไม่มีเจ้าของ ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
3. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า และสามารถเลี้ยงสัตว์ได้อย่างถูกวิธีมีความรับผิดชอบ
4. ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าทั้งในคนและสัตว์ พื้นที่เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อมเป็นพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า

4.6 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

โรคพิษสุนัขบ้า

โรคพิษสุนัขบ้า เรียกอีกอย่างว่า โรคกลัวน้ำ เกิดจากเชื้อไวรัส genus Lyssavirus ในตระกูล Rhabdoviridae เป็นโรคติดต่อจากสัตว์มาสู่คนที่มีความรุนแรง ผู้ป่วยที่มีอาการแล้วต้องเสียชีวิตทุกรายการะบาดของโรคนี้ส่วนใหญ่อยู่ในประเทศกำลังพัฒนา คาดว่ามีผู้เสียชีวิตปีละกว่า 55,000 คน ในประเทศไทย ผู้เสียชีวิตมีแนวโน้มลดลงตามลำดับจาก 370 คนในปี พ.ศ. 2523 เป็น 30 คน ในปี พ.ศ. 2545 และ 14 คน ในปี 2549 ในปี พ.ศ. 2561 มีผู้เสียชีวิต 18 ราย พบมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้และภาคกลาง

สัตว์นำโรคเป็นสัตว์เลือดอุ่นที่เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิดทั้งสัตว์เลี้ยง และสัตว์ป่า เช่น สุนัข แมว สุนัขจิ้งจอก สุนัขป่า หมาใน สกิ้งค์ แรคคูน พังพอน เป็นต้น ในเม็กซิโก อเมริกากลาง และอเมริกาใต้ มีค้างคาวดูดเลือด ค้างคาวกินผลไม้ และค้างคาวกินแมลง เป็นสัตว์นำโรคในประเทศกำลังพัฒนา กระจ่าง กระจอก หนูแร็ท และหนูไมซ์ อาจติดเชื้อได้แต่พบไม่บ่อยนัก ในประเทศไทยพบว่าสุนัขเป็นสัตว์นำโรคหลัก รองลงมาเป็นแมว

ระยะติดต่อของโรค สุนัข และแมวอาจแพร่เชื้อได้ 1-7 วัน ก่อนเริ่มแสดงอาการป่วย (พบน้อยมากที่จะเร็วกว่า 3 วัน) และตลอดเวลาที่สัตว์ป่วย อย่างไรก็ตามตั้งแต่มีเชื้อไวรัสในน้ำลายจนถึงตาย รวมแล้วจะไม่เกิน 10 วัน ในสัตว์ป่า เช่น ค้างคาว และสกิ้งค์ มีรายงานการปล่อยเชื้อในน้ำลายได้เร็วถึง 8-18 วัน ก่อนแสดงอาการ เชื้อไวรัสออกมากับน้ำลายของสัตว์ที่ติดเชื้อเป็นระยะๆ ส่วนใหญ่จะเข้าสู่ร่างกายคนหรือสัตว์ทางบาดแผลที่ถูกสัตว์กัดหรือข่วน

อาการในสุนัข พบทั้งแบบดุร้าย และแบบเชื่องซิม โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ด้วยกันคือ

ระยะเริ่มแรก มีอาการประมาณ 2-3 วัน โดยสุนัขจะมีอารมณ์และอุปนิสัยเปลี่ยนไปจากเดิม เช่น สุนัขที่ชอบคลุกคลีกับเจ้าของจะแยกตัวออกไปหลบซุกตัวเงียบๆ มีอารมณ์หงุดหงิดหรือตัวที่เคยขลาดกลัวคนจะกลับมาเคลือบเคลือบ เริ่มมีไข้เล็กน้อย ม่านตาขยายกว้างกว่าปกติการตอบสนองต่อแสงของตาลดลง กินข้าว กินน้ำน้อยลง

ระยะตื่นเต้น เริ่มมีอาการทางประสาท สุนัขจะกระวนกระวาย ตื่นเต้น ไม่อยู่นิ่งกัดแทะสิ่งของสิ่งแปลกปลอม กัดทุกสิ่งไม่เลือกหน้า ถ้ากักขัง หรือล่ามไว้จะกัดกรงหรือโซ่จนเลือดกลบปาก โดยไม่แสดงอาการเจ็บปวด เสียงเห่าหอนจะเปลี่ยนไป ตัวแข็ง บางตัวล้มลงชักกระตุก

ระยะอัมพาต สุนัขจะมีคางห้อยตก ลิ้นสีแดงคล้ำห้อยออกนอกปาก น้ำลายไหล และไม่สามารถใช้ลิ้นได้เลย สุนัขอาจแสดงอาการขยอก หรือขยอนคล้ายมีอะไรอยู่ในลำคอ ขาอ่อนเปลี้ย ทรงตัวไม่ได้ ล้มแล้วลุกไม่ได้ อาการอัมพาตจะเริ่มจากขาหลังแล้วแผ่ไปทั่วตัวอย่างรวดเร็ว และตายในที่สุด ภายใน 10 วันหลัง แสดงอาการ

สุนัขที่แสดงอาการแบบดุร้าย จะแสดงอาการในระยะตื่นเต้นให้เห็นเด่นชัดและยาวนาน แต่จะแสดงอาการในระยะอัมพาตสั้นมาก ส่วนสุนัขที่แสดงอาการแบบซิมจะแสดงอาการในระยะตื่นเต้นสั้นมากจนไม่ทันสังเกตเห็นแต่จะแสดงอาการในระยะอัมพาตเด่นชัด ซึ่งชนิดซิมจะเป็นอันตรายมาก เนื่องจากวินิจฉัยตามอาการที่แสดงออกได้ยากจึงทำให้เจ้าของไปคลุกคลีป้อนยาป้อนอาหารหรือน้ำจนสัมผัสกับน้ำลายหรือถูกกัดได้

การส่งสัตว์ตรวจชันสูตร

- สัตว์เล็ก อย่าง กระจอก กระจ่าง แมว ส่งชันสูตรได้ทั้งตัว
- สัตว์ใหญ่ อย่าง สุนัข สุนัขจิ้งจอก วัว แนะนำให้นำส่งผ่านทางเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในแต่ละพื้นที่ซึ่งมีผู้ชำนาญในการตัดหัวสัตว์เก็บตัวอย่างส่งตรวจ หากไม่มีความชำนาญอาจเสี่ยงต่อการติดโรคได้

ขั้นตอนของการนำตัวอย่างส่งตรวจ

1. นำตัวอย่างใส่ลงในถุงพลาสติกหนา รัดปากถุงให้แน่น ท่อด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์หนาๆ ใส่ถุงพลาสติกหนาอีกชั้น รวบปากถุงให้แน่น (ห้ามแช่ตัวอย่างในฟอร์มาลิน ซึ่งจะทำให้เนื้อสมองแข็ง ตรวจไม่ได้)
2. นำถุงนี้ใส่ลงในถังพลาสติก กล่องโฟม หรือกล่องโลหะ ที่มีน้ำแข็งรองอยู่ก้นถังแล้วเทน้ำแข็งทับอีกครั้ง เพื่อรักษาตัวอย่างไม่ให้เน่า (ห้ามใส่เกลือ หรือแช่แข็งจะทำให้ใช้เวลาในการตรวจนานขึ้นและผลตรวจอาจไม่ดีเท่าที่ควร)
3. นำส่งห้องชันสูตรโรคโดยเร็วที่สุดภายใน 24 ชั่วโมง
4. กรอกข้อมูลในแบบนำส่งตัวอย่างตรวจอย่างละเอียด เกี่ยวกับชนิดสัตว์ สี อายุ การฉีดวัคซีน การกักคน หรือสัตว์อื่น รวมทั้งชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ของผู้ต้องการผลชันสูตร หรือเจ้าของติดไว้ด้วย เพื่อป้องกันการสลับตัวอย่าง และเจ้าหน้าที่ที่สามารถติดต่อได้รวดเร็ว ส่วนซากถุงมือยาง หรือถุงพลาสติก ควรเผา หรือฝังให้ลึกอย่างน้อย 50 เซนติเมตร ป้องกันสัตว์อื่นคุ้ยเขี่ยมิด หรืออุปกรณ์อื่นให้ทำความสะอาดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ แล้วฝังแดดให้แห้งหรือ ต้มในน้ำเดือดนานอย่างน้อย 5-10 นาที

การส่งห้องปฏิบัติการตรวจชันสูตรโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์

ส่งตรวจได้ที่ห้องปฏิบัติการกรมปศุสัตว์ ได้แก่

- สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนนอก (ชลบุรี)
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคเหนือตอนล่าง (จังหวัดพิษณุโลก)
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคเหนือตอนบน (จังหวัดลำปาง)
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (จังหวัดสุรินทร์)
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (จังหวัดขอนแก่น)
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันตก (จังหวัดราชบุรี)
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช)
- กรุงเทพมหานคร ส่งตรวจได้ที่สถานเสาวภา สภากาชาดไทย

การติดต่อจากคนถึงคน ตามทฤษฎีแล้วสามารถเกิดได้เนื่องจากสามารถพบเชื้อไวรัสพิษสุนัขบ้าในน้ำลายและ สารคัดหลั่งของผู้ป่วย การติดต่อจากคนสู่คนโดยธรรมชาติยังไม่เคยมีรายงานยืนยันที่แน่ชัด นอกจากโดยการปลูกถ่ายอวัยวะจากผู้เสียชีวิตด้วยโรคพิษสุนัขบ้า การติดต่อโดยการหายใจโอกาสพบน้อยมาก ต้องมีไวรัสเข้มข้นในบรรยากาศจึงจะติดต่อได้ เช่น ในถ้ำค้างคาว และเคยมีรายงานการติดเชื้อในห้องปฏิบัติการของประเทศฝรั่งเศส ขณะเตรียมการผลิตวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งผู้ทำงานไม่ได้ใช้มาตรการการป้องกันที่ตีพอ ทำให้เชื้อไวรัสกระจายจากเครื่องปั่น (centrifuge) สู่อากาศในห้องปฏิบัติการ สำหรับการติดโรคจากค้างคาวดูดเลือด ส่วนใหญ่พบในลาตินอเมริกา สำหรับสหรัฐอเมริกา มีรายงานการติดโรคจากค้างคาวกินแมลงแต่พบได้น้อย

การดูแลบาดแผลภายหลังถูกสัตว์กัด-ข่วน

สิ่งสำคัญ คือ “การปฐมพยาบาลบาดแผลโดยทันที” โดย

1. ล้างบาดแผลทันที ฟอกสบู่หลายๆ ครั้ง “ล้างเบาๆ ล้างนานๆ” ล้างสบู่ออกให้หมด ควรล้างนาน 10-15 นาที เพื่อลดเชื้อไวรัสพิษสุนัขบ้าที่อยู่บริเวณบาดแผล ถ้าแผลลึกให้ล้างถึงก้นแผล ระวังอย่าให้แผลซ้ำ
2. เช็ดแผลด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ ควรใช้เบตาดีน (โพวิโดนไอโอดีน : Povidone iodine) ถ้าไม่มี ให้ใช้แอลกอฮอล์ 70% หรือ ทิงเจอร์ไอโอดีน
3. รีบไปพบแพทย์โดยบุคลากรสาธารณสุขเพื่อ ประเมินความจำเป็นในการรับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พร้อมให้ประวัติการฉีดวัคซีนที่ผ่านมาด้วย
4. หากมีนัดฉีดวัคซีนต้องไปให้ตรงตามนัดทุกครั้งเนื่องจากวัคซีนชนิดนี้ต้องรับเป็นชุด และตรงตามกำหนดนัด จึงจะมีประสิทธิภาพในการป้องกันโรค

ข้อห้ามในการดูแลบาดแผล

1. ห้ามถู หรือ ฟอกบาดแผลด้วยความรุนแรง
2. ห้ามใช้รองเท้าดี เพราะนอกจากบาดแผลจะซ้ำทำให้เชื้อเข้าสู่ระบบประสาทแล้ว เชื้อโรคอื่นๆ ก็ยังเข้าสู่บาดแผลด้วย
3. ห้ามทาครีมทุกชนิดบริเวณบาดแผล

วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์

วัคซีน เป็นชีววัตถุที่ผลิตมาจากเชื้อโรคหรือพิษของเชื้อโรคที่ถูกทำให้ไม่สามารถก่อโรคได้ เพื่อนำมาใช้กระตุ้นร่างกายให้สร้างภูมิคุ้มกันต่อโรค สำหรับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ จะเป็นวัคซีนชนิดเชื้อตาย (inactivated vaccine หรือ killed vaccine)

วัคซีนเป็นชีววัตถุที่ไวต่อการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ ทั้งความร้อน ความเย็นจัด และแสง ปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อคุณภาพของวัคซีน เพราะทำให้วัคซีนเสื่อมสภาพและอาจทำให้เกิดอาการไม่พึงประสงค์ภายหลังได้รับวัคซีน จึงต้องจัดเก็บและขนส่งวัคซีนในอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานและในอุณหภูมิที่เหมาะสม โดยวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าสำหรับสัตว์และคน จะต้องเก็บในอุณหภูมิระหว่าง +2 ถึง +8 องศาเซลเซียส เท่านั้น (ห้ามแช่แข็งหรือสัมผัสน้ำแข็งโดยตรงอย่างเด็ดขาด)

วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ถูกผลิตครั้งแรกในปี พ.ศ. 2428 และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีวิธีการผลิตวัคซีนที่ต่างกัน เช่น การผลิตโดยวิธีเพาะเลี้ยงที่ต่างกัน และใช้วิธีการทำให้เชื้อหมดฤทธิ์ที่ต่างกัน สามารถใช้ในการกระตุ้นภูมิคุ้มกันในสัตว์ได้นานอย่างน้อย 1 ปี

คุณสมบัติของวัคซีน

วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าสำหรับสัตว์ในประเทศไทย ส่วนมากจะเป็นการนำเข้ามาใช้ในการป้องกันควบคุมโรค มี 2 ลักษณะ

1. เป็นน้ำสีชมพูอมแดง มีตะกอนขุ่นขาว
2. เป็นน้ำสีขาวขุ่น

โดยมีคุณลักษณะของวัคซีน ดังนี้

1. เป็นวัคซีนที่ผลิตจากเชื้อไวรัสโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งเพาะเลี้ยงบนเซลล์เนื้อเยื่อ (Tissue culture)
2. เป็นวัคซีนชนิดเชื้อตาย (Inactivated) โดยการผลิตจะมีการใช้สาร Aluminium hydroxide หรือ Aluminium phosphate เป็น Adjuvant หรือสารเสริมฤทธิ์เพิ่มการตอบสนองทางระบบภูมิคุ้มกัน
3. เป็นวัคซีนที่ได้รับการขึ้นทะเบียนตำรับยาจากกระทรวงสาธารณสุข
4. ขนาดบรรจุ ส่วนใหญ่จะมีขนาด 1 มล. ต่อสัตว์ 1 ตัว และ 10 มล. ต่อสัตว์ 10 ตัวมีความแรง (Potency) ประสิทธิภาพ ในการควบคุมโรค ของ Rabies Vaccine ไม่น้อยกว่า 1 IU/ml.
5. ภูมิคุ้มกันโรคภายหลังสัตว์ได้รับการฉีดวัคซีนครบ ต้องคงตัวอยู่ได้ไม่น้อยกว่า 1 ปี
6. การเก็บรักษาและขนส่งต้องอยู่ในช่วง +2 ถึง +8 องศาเซลเซียส

วัคซีนจะมีประสิทธิภาพในการกระตุ้นทางภูมิคุ้มกันได้ต้องอยู่ภายใต้ระบบการบริหารจัดการระบบ ลุ่กโซ่ความเย็นที่มีประสิทธิภาพ (Cold Chain System) คือระบบการจัดการที่จะทำให้วัคซีนอยู่ในอุณหภูมิที่ ถูกต้องเหมาะสมตลอดเวลาทั้งในขณะจัดเก็บและกระบวนการขนส่งวัคซีน และรวมถึงขั้นตอนในขณะให้บริการ ที่ต้องนำวัคซีนที่มีอยู่ในสภาพที่เหมาะสมเข้าสู่ร่างกายสัตว์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการดำเนินการฉีดวัคซีนในสัตว์

1. วัคซีน

- มีคุณภาพในการกระตุ้นภูมิคุ้มกัน
- รักษาคุณภาพทุกขั้นตอน (Cold chain)
- ก่อร่างบรรจุมีสภาพสมบูรณ์ไม่เปียกน้ำ
- วัคซีนต้องไม่เป็นน้ำแข็ง
- มีจำนวนเพียงพอ

2. ผู้ทำหน้าที่ฉีดวัคซีน

- มีหน้าที่ตามกฎหมาย โดยเป็นสัตวแพทย์ หรือผู้ได้รับมอบอำนาจจากสัตวแพทย์ตามพระราชบัญญัติ โรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535
- ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรม มีความรู้และทักษะที่ถูกต้อง
- มีจำนวนครอบคลุมทุกพื้นที่และสอดคล้องกับจำนวนสัตว์

3. วิธีการฉีดวัคซีน

- วิธีการฉีดถูกต้อง ฉีดเข้าใต้ผิวหนังหรือกล้ามเนื้อ ตามข้อกำหนดของวัคซีน
- ฉีดโดยวัคซีนเข้าสู่ตัวสัตว์เต็มขนาด (Dose)
- ฉีดตรงตามกำหนดเวลา (โปรแกรม)
- มีการฉีดกระตุ้นซ้ำเป็นประจำทุกปี ตลอดชีวิตสัตว์
- ความครอบคลุมในการฉีดวัคซีน (Vaccine coverage) อย่างน้อย 80% ของจำนวนสุนัข และแมวในพื้นที่

ขั้นตอนการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์

การฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์

การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม มีวิธีการฉีดดังนี้

1. ชนิดสัตว์ที่ฉีด ได้แก่ สุนัข และ แมว
2. ชนิดของวัคซีนที่ใช้ ได้แก่ BDV (Biotechnology-derived vaccine) คือ วัคซีนที่ผลิตมาจากไวรัสพิษสุนัขบ้าที่นำมาผ่านกระบวนการทางเทคโนโลยีชีวภาพ (อ้างอิงจาก OIE terrestrial Manual 2018)
3. การฉีดวัคซีนสำหรับสัตว์ในปีแรก ให้ฉีดครั้งแรกเมื่อสัตว์มีอายุ 2 – 4 เดือน และครั้งที่ 2 หลังจากฉีดวัคซีนครั้งแรก 1 เดือน
4. ฉีดวัคซีนกระตุ้นซ้ำแก่สัตว์เป็นประจำทุกปี ปีละ 1 ครั้งๆ ละ 1 เข็ม

การฉีดวัคซีนสำหรับสัตว์กลุ่มเสี่ยงในพื้นที่เกิดโรคพิษสุนัขบ้า (รัศมี 5 กม.รอบจุดเกิดโรค)

เมื่อมีการรายงานยืนยันตรวจพบโรคพิษสุนัขบ้าจากห้องปฏิบัติการ ปศุสัตว์อำเภอจะประกาศกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราว ชนิดโรคพิษสุนัขบ้า ในสุนัข แมว และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ในพื้นที่รัศมี 5 กิโลเมตรรอบจุดที่พบโรค โดยประกาศดังกล่าวมีกำหนดระยะเวลา 30 วัน ซึ่งเมื่อประกาศแล้วจะห้ามไม่ให้เคลื่อนย้ายสุนัขและแมวเข้า ออก หรือผ่านในเขตนั้นเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากสัตวแพทย์ ทั้งนี้ สัตวแพทย์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสัตวแพทย์จะดำเนินการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้กับสุนัขและแมวทุกตัว (ฉีด 100% ของประชากรสุนัขและแมว) โดยสุนัขหรือแมวทุกตัวที่ได้รับการฉีดวัคซีนเข็มแรกหลังจากนั้น 1 เดือน จะต้องฉีดกระตุ้นภูมิ (booster) อีกครั้งและต้องฉีดวัคซีนเป็นประจำทุกปี หรือฉีดวัคซีนตามคำแนะนำหรือตามโปรแกรมของแต่ละบริษัทผู้จำหน่ายวัคซีน

ในพื้นที่เกิดโรค หากเจ้าของสัตว์พบว่าสัตว์ของตัวเองถูกสัตว์ที่สงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้ากัด ให้แจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อฉีดวัคซีน และเจ้าของสัตว์จะต้องสังเกตอาการสัตว์ที่ถูกกัดเป็นเวลานานไม่น้อยกว่า 6 เดือน นอกจากนี้ หากพบเห็นสุนัขหรือแมวแสดงอาการสงสัย ให้กักขังสัตว์โดยด่วนเป็นเวลานานไม่น้อยกว่า 15 วัน หรือเมื่อพบสัตว์ตายโดยไม่ทราบสาเหตุ ให้แจ้งสัตวแพทย์ภายในระยะเวลา 12 ชั่วโมง เพื่อเข้าดำเนินการควบคุมโรค และเก็บตัวอย่างส่งตรวจ ในกรณีที่พบสุนัขหรือแมว แสดงอาการของโรคพิษสุนัขบ้าอย่างชัดเจน ให้สัตวแพทย์สังทำลายแล้วเก็บตัวอย่างส่งตรวจ

การจับบังคับสัตว์เพื่อฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

1. การเข้าหาสุนัข ควรเคลื่อนไหวอย่างนุ่มนวล ยื่นมือไประดับหน้ากับสุนัขเพื่อให้สุนัขดมกลิ่น ห้ามยื่นมือเข้าไปเหนือหัวสุนัขเพราะเป็นลักษณะของการทำทายเป็นมิตร ถ้าสุนัขแสดงท่าที่เป็นมิตรก็สามารถลูบค้ำหรือตบเบาๆ ที่คอได้ ห้ามตบหัวสุนัขเพราะเป็นการแสดงอำนาจเหนือกว่าซึ่งสุนัขที่ไม่คุ้นเคยอาจไม่ยอมรับ
2. การควบคุมและการผูกปากสุนัข ให้ใช้แถบผ้าหรือเชือกที่ไม่คมผูกเป็นบ่วงสวมปากสุนัข แล้วดึงให้ตึงพอประมาณ โดยให้ปมที่ผูกอยู่บนดั้งจมูก จากนั้นพันแถบผ้าหรือเชือกลงมาผูกใต้คางอีกปมอย่าให้แน่นเกินไปแล้วอ้อมใต้ใบหูและผูกเป็นเงื่อนไว้บนหนังคอ

3. การจับบังคับสุนัขขนาดใหญ่

- 3.1 การจับบังคับสุนัขในท่านั่ง ให้ใช้แขนโอบรอบใต้คอสุนัข เพื่อแขนยึดหัวของสุนัขกับร่างกายผู้จับบังคับสุนัข ใช้แขนและมืออีกข้างหนึ่งจับยึดบริเวณสะโพก และขาหลังของสุนัขเพื่อป้องกันไม่ให้สุนัขยืนหรือนอนลงในระหว่างดำเนินการ พยายามดึงสุนัขให้ใกล้กับหน้าอกเพื่อช่วยลดการเคลื่อนไหวของสุนัข
- 3.2 การจับบังคับสุนัขในท่านยืน วางแขนข้างหนึ่งใต้คอสุนัขเพื่อให้แขนยึดหัวของสุนัขให้อยู่กับที่ เพื่อลดโอกาสที่สุนัขจะไปกัดผู้ดำเนินการคนอื่น ๆ วางแขนอีกข้างหนึ่งใต้ท้องสุนัขเพื่อป้องกันไม่ให้สุนัขนั่งหรือนอนลงในช่วงดำเนินการ พยายามดึงสุนัขให้ใกล้กับร่างกายเพื่อช่วยลดการเคลื่อนไหวของสุนัข
- 3.3 การจับบังคับสุนัขในท่านอนตะแคง ทำโดยเมื่อสุนัขอยู่ในท่านยืน ให้เอื้อมมือข้ามจากด้านหลังของสุนัขมาจับขาหน้า และขาหลังของสุนัขพยายามให้ลำตัวสุนัขใกล้กับตัวของผู้บังคับมากที่สุด ค่อยๆ ยกขาของสุนัขออกจากโต๊ะ (หรือพื้น) โดยให้ร่างกายของสุนัขค่อยๆ เลื่อนออกจากตัวผู้บังคับจนกระทั่งนอนลง และขาทั้ง 4 ข้าง ชี้ออกนอกตัวผู้จับบังคับ ใช้แขนทั้ง 2 ข้างในการกด ควบคุมการเคลื่อนไหวของสุนัข
4. การจับบังคับสุนัขขนาดเล็ก อาจใช้วิธีการอุ้มสุนัขแต่ต้องแน่ใจว่าสุนัขไม่อยู่ในสภาพที่ตื่นกลัว แล้วใช้มือข้างหนึ่งสอดเข้าระหว่างขาหน้าขณะที่มืออีกข้างหนึ่งโอบรอบขาหลังและสะโพก เพื่อไม่ให้สุนัขบิดตัวหรือถีบยกสุนัขขึ้นมือข้างหนึ่งอยู่ที่หน้าอกและมืออีกข้างหนึ่งอยู่ที่บั้นท้ายจะป้องกันไม่ให้สุนัขกระโดดลงได้
5. การจับบังคับสัตว์เพื่อฉีดวัคซีนในแมว ใช้มือข้างหนึ่งจับบริเวณหนังคอแมวระหว่างหูทั้ง 2 ข้าง ซึ่งเป็นส่วนที่ผิวหนังหลวมสามารถจับยึดได้ง่ายและเป็นตำแหน่งที่แมวไม่สามารถแวงกัดได้ มืออีกข้างหนึ่งจับยึด 2 ขาหลัง ของแมว และดึงให้แมวเหยียดตัวออก โดยให้ขาทั้ง 4 ข้างออกนอกตัวผู้บังคับพยายามให้แขนที่จับ 2 ขาหลัง กดแมวให้ติดกับพื้นหรือโต๊ะ เพื่อลดโอกาสเคลื่อนไหวของแมว
6. การจับบังคับสุนัขและแมวด้วยสวิง สำหรับสุนัขและแมวที่ไม่สามารถจับได้โดยตรง สัตว์คูร้าย ไม่สามารถเข้าใกล้ตัวสัตว์ได้ และเจ้าของเองไม่สามารถจับตัวสัตว์ได้นั้น สามารถใช้สวิงเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยในการจับบังคับสัตว์แทนได้ ช่วยให้สะดวกและเข้าถึงตัวสัตว์ในการดำเนินการฉีดวัคซีนได้ง่ายขึ้น โดยนำสวิงครอบตัวสัตว์ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถกระตุกกระดิกเคลื่อนไหวได้มากนัก จากนั้นเจ้าหน้าที่ก็สามารถฉีดวัคซีนให้กับสัตว์ได้อย่างง่ายดาย ปลอดภัย และลดความเสี่ยงที่จะถูกกัดหรือถูกข่วน

ขั้นตอนการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

1. ใช้มือข้างที่ถนัดถือกระบอกยาที่เตรียมวัคซีนไว้และใช้มืออีกข้างหนึ่งเช็ดบริเวณที่จะฉีด ด้วยสำลีชุบแอลกอฮอล์ 70%
2. ใช้มืออีกข้างหนึ่งดึง หรือขยี้ผิวหนังขึ้นมาเล็กน้อยเพื่อให้ได้ผิวหนังเกิดเป็นโพรง
3. แทงเข็มเข้าบริเวณดังกล่าวโดยก่อนฉีดวัคซีนเข้าไปควรดึงก้านกระบอกฉีดถอยหลังเล็กน้อยเพื่อตรวจสอบว่าปลายเข็มฉีดยาไม่ได้แทงเข้าหลอดเลือดในบริเวณนั้น หากไม่พบมีเลือดไหลย้อนกลับให้ฉีดยาเข้าตัวสุนัข-แมวได้ เมื่อฉีดยาเสร็จแล้วควรนวดบริเวณนั้นเพื่อให้ยากระจายตัวและดูดซึมดี
4. บันทึกข้อมูลการฉีดในใบรับรองการฉีดวัคซีนและชี้แจงกำหนดการฉีดครั้งต่อไป

ขั้นตอนการจัดบริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

1. **วางแผน :** กำหนดการการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าตามที่นัดหมาย หรือประชาสัมพันธ์กับประชาชนหรือเจ้าของสัตว์
2. **เตรียมวัสดุอุปกรณ์** เครื่องมือต่างๆ เกี่ยวกับการฉีดวัคซีน เช่น วัคซีน เข็ม กระบอกฉีดยา สำลี แอลกอฮอล์ บัตรวัคซีน กระจกน้ำแข็ง ไอซ์แพคหรือน้ำแข็ง ถุงขยะกระบอกใส่เข็มที่ใช้แล้ว
3. **จัดเรียงวัคซีน** ตามคำแนะนำการจัดเรียงวัคซีนลงในกระติกหรือกระเป๋าวัดขึ้น
4. **สอบถามประวัติสัตว์** จากเจ้าของสัตว์ เช่น ชื่อ อายุ เพศ พันธุ์ ประวัติการฉีดวัคซีน การฉีดวัคซีนครั้งสุดท้าย และอาการสุนัข-แมว ณ ปัจจุบัน
5. **ตรวจสอบสุขภาพ** สุนัข-แมว พื้นฐาน เช่น วัดอุณหภูมิ (อุณหภูมิปกติ 101 - 102 องศาฟาเรนไฮน์) สอบถามการรับประทานอาหาร สัตว์ที่จะสามารถฉีดวัคซีนได้จะต้องมีสุขภาพดี ไม่แสดงอาการป่วย
6. **เตรียมวัคซีน** ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าโดยดูดวัคซีนออกจากขวดวัคซีน
7. ให้เจ้าของหรืออาสาสมัครร่วมทีม **จับบังคับสุนัข หรือแมว**
8. **ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า** โดย
 - ใช้วิธีการฉีดเข้าใต้หนัง ซึ่งสามารถฉีดได้ง่ายและสะดวกกว่าการฉีดเข้าทางอื่นๆทำให้สุนัข-แมวเจ็บน้อยกว่าการฉีดเข้ากล้ามเนื้อ แม้ว่าการดูดซึมทางผิวหนังจะช้ากว่าการฉีดเข้าทางอื่น แต่จัดเป็นวิธีการที่เหมาะสมต่อการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า
 - ตำแหน่งที่ฉีดส่วนใหญ่คือบริเวณหนังคอที่มีความยืดหยุ่น
 - งดอาบน้ำ ภายหลังจากฉีดวัคซีน 7 วัน

วัคซีน และระบบลูกโซ่ความเย็น วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์

ระบบลูกโซ่ความเย็น (Cold Chain System) และความสำคัญ

ด้วยเหตุที่วัคซีนไวต่อความร้อน ความเย็นจัด แสง และต้องเก็บในอุณหภูมิที่ถูกต้องตั้งแต่ผู้ผลิตจนถึงผู้ใช้ จึงต้องมีระบบที่จะทำให้วัคซีนอยู่ในอุณหภูมิที่เหมาะสมตลอดเวลาทั้งในขณะจัดเก็บและขนส่งวัคซีน ระบบนี้เรียกว่า “ระบบลูกโซ่ความเย็น (Cold Chain System)” ระบบนี้ประกอบด้วยการจัดเก็บและการขนส่งที่เชื่อมต่อกัน ซึ่งได้ออกแบบให้วัคซีนอยู่ในอุณหภูมิที่ถูกต้องเหมาะสมจนกระทั่งถึงสัตว์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

ระบบลูกโซ่ความเย็นมีความสำคัญด้วยเหตุผล ดังนี้

1. วัคซีนเสื่อมสภาพได้ง่ายเมื่อเวลาผ่านไปความแรง (Potency) ของวัคซีนจะลดลง
2. อุณหภูมิที่สูงขึ้นจะทำให้ความแรงของวัคซีนลดลงเร็วขึ้น
3. เมื่อวัคซีนเสื่อมสภาพจากอุณหภูมิที่ทำให้แข็งตัว (Freezing) ฉีดแล้วจะเกิดเป็นไตแข็ง
4. วัคซีนบางชนิดจะสูญเสียความแรงทันที ถ้าอยู่ในอุณหภูมิที่ทำให้แข็งตัว (Freezing)

โดยสรุปการจัดเก็บและการขนส่งวัคซีนที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดความเสียหายต่อสัตว์ที่จะได้รับวัคซีน ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าที่ไม่มีคุณภาพ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดเก็บขนส่งวัคซีนและการดูแลรักษา

ในการรักษาคุณภาพของวัคซีนจำเป็นต้องมีอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดเก็บและขนส่งวัคซีนที่ได้มาตรฐาน ดังนี้

1. ห้องเย็นเก็บวัคซีน (Cold room) จะใช้ในระดับส่วนกลาง (National) หรือหน่วยงานที่มีการสำรองวัคซีนจำนวนมาก ควรมีมาตรฐาน การดำเนินงานระดับสากล เช่น องค์การอนามัยโลก (WHO) สามารถเก็บรักษาอุณหภูมิของวัคซีนได้คงที่ตามช่วงที่กำหนด
2. ตู้เย็น เป็นอุปกรณ์ที่ใช้เก็บรักษาควบคุมอุณหภูมิของวัคซีนที่ใช้มากที่สุดทั้งในระดับ คลังโรงพยาบาล เทศบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในปัจจุบันคลังวัคซีนระดับอำเภอ และสถานบริการส่วนใหญ่ใช้ตู้เย็นบ้าน (Domestic Refrigerator) ซึ่งต้องได้มาตรฐานอุตสาหกรรม (มอก.) และควรเป็นชนิด 2 ประตู แยกช่องแช่แข็ง และช่องธรรมดาออกจากกัน

คุณสมบัติที่ดีของตู้เย็น คือ

- สามารถรักษาอุณหภูมิได้คงที่
- มีอายุการใช้งานไม่เกิน 10 ปี
- ใช้ในการเก็บวัคซีนเพียงอย่างเดียว
- มีความจุในการเก็บวัคซีนได้เพียงพอ
- เก็บรักษาความเย็นไว้ได้นานเมื่อไฟฟ้าดับ

การดูแลรักษาตู้เย็นที่ใช้เก็บวัคซีน

- ปรับอุณหภูมิในช่องแช่แข็งให้ต่ำกว่า -15 องศาเซลเซียส
- ปรับอุณหภูมิในช่องธรรมดาให้อยู่ในช่วง +2 ถึง +8 องศาเซลเซียส
- ตรวจสอบอุณหภูมิทั้ง 2 ช่อง อย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง (ช่วงเช้า และ ช่วงบ่าย) ทุกวันไม่เว้นวันหยุด
- ใส่ไอซ์แพ็คในช่องแช่แข็ง และขูดใส่น้ำเกลือมีฝาปิดวางไว้ชั้นล่าง (ให้เต็มช่องเก็บผัก) ของตู้เย็น เพื่อควบคุมอุณหภูมิ ทำให้เก็บรักษาความเย็นได้คงที่

- ถ้ามีน้ำแข็งเกาะหนาในช่องแช่แข็งเกิน 5 มม. ควรละลายน้ำแข็งออกให้หมด เพราะน้ำแข็งที่เกาะหนาไม่ได้ทำให้ตู้เย็นเย็นขึ้น แต่จะไปอุดกั้นไม่ให้ความเย็นไหลลงมาในช่องธรรมดา ทำให้อุณหภูมิสูงขึ้น

การเก็บรักษา/การจัดเรียงวัคซีนในคลังวัคซีน หรือตู้เย็นในสถานบริการ

วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ เป็นวัคซีนชนิดเชื้อตาย (inactivated vaccine หรือ killed vaccine) ทำจากเชื้อไวรัสทั้งอนุภาค การเก็บวัคซีนชนิดนี้ต้องเก็บในอุณหภูมิ +2 ถึง +8 องศาเซลเซียส ห้ามแช่แข็งเด็ดขาดเพราะจะทำให้วัคซีนแข็งตัว วัคซีนชนิดนี้เมื่อแข็งตัวจะเสื่อมคุณภาพไม่สามารถใช้งานได้อีกต่อไป

1. **หีบเย็น (Vaccine Cold Box)** เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดเก็บและขนส่งวัคซีน มีขนาดใหญ่กว่ากระติกวัคซีน หีบเย็นนั้นสามารถใช้จัดเก็บวัคซีนเมื่อเกิดเหตุไฟฟ้าดับหรือตู้เย็นเสีย หีบเย็นนั้นควรมีขนาดใหญ่พอที่จะใช้ขนส่งวัคซีนในแต่ละเดือน โดยมีไอซ์แพควางไว้โดยรอบทุกด้าน และควรเก็บรักษาความเย็นได้นาน 2-7 วัน
2. **กระติกวัคซีน (Vaccine carrier)** เป็นอุปกรณ์สำคัญที่ใช้ในการเคลื่อนย้ายวัคซีน โดยเฉพาะกรณีลงพื้นที่เพื่อให้บริการในพื้นที่ หรือขนส่งวัคซีนไปให้แก่หน่วยบริการขนาดเล็ก กระติกวัคซีนควรมีไอซ์แพคในขนาดที่พอดีกับกระติก และสามารถเก็บความเย็นได้นาน 48 ชั่วโมง

การจัดเรียงวัคซีนลงในกระติกหรือหีบเย็น

1. วางไอซ์แพคที่เริ่มละลายแล้ว (Conditioned ice-packs) โดยสังเกตจากรอบนอกของไอซ์แพคเริ่มมีหยดน้ำเกาะ และได้ยินเสียงน้ำแข็งเวลาเขย่า โดยหำมนำไอซ์แพคที่เพิ่งนำออกจากช่องแช่แข็งมาใส่ทันที เพราะอาจทำให้อุณหภูมิของวัคซีนติดลบ และเสื่อมคุณภาพไม่สามารถใช้บริการได้ โดยนำมาใส่ในด้านข้างของหีบเย็นและกระติกวัคซีนทั้ง 4 ด้าน และด้านล่างด้วย (เฉพาะกรณีของหีบเย็น/กล่องโฟมใบใหญ่เท่านั้น)
2. ห่อวัคซีนแล้วนำวัคซีนวางไว้ตรงกลางหีบเย็น และวางไอซ์แพคบนห่อของวัคซีนก่อนปิดฝา สำหรับกระติกวัคซีนไม่ต้องวางไอซ์แพคด้านบน ในส่วนด้านข้างควรใส่กระดาษหนาๆ หรือฟิวเจอร์บอร์ดกั้นระหว่างไอซ์แพคและวัคซีน เพื่อป้องกันไม่ให้ไอซ์แพคติดกับขวดวัคซีนโดยตรง
3. ปิดฝาให้สนิทและวางไว้ในที่ร่มเพื่อเตรียมการขนส่ง

การดูแลรักษาหีบเย็นและกระติกวัคซีนภายหลังใช้งาน

1. ทำความสะอาดแล้วเปิดฝาวางทิ้งไว้ให้แห้ง เพื่อป้องกันเชื้อรา
2. เก็บไว้ในที่ร่ม เพื่อป้องกันการแตกร้าว
3. ห้ามโยนหรือเคาะหีบเย็น/กระติก และนำสิ่งของอื่นไปวางทับเพราะจะทำให้แตกได้
4. ไม่ควรตากแดด เพราะอาจทำให้แตกกรอบเสียหายได้

อุปกรณ์ควบคุมกำกับอุณหภูมิ

1. **เทอร์โมมิเตอร์ (Thermometer)** คือ อุปกรณ์ที่ใช้วัดอุณหภูมิ ควรเป็นชนิดที่วัดอุณหภูมิได้ทั้งค่าบวกและค่าลบ (ประมาณ -30 องศาเซลเซียส ถึง +50 องศาเซลเซียส) ที่ใช้กันมากเป็นชนิด Stem thermometer และ Dial thermometer โดยประเภท Stem thermometer องค์การอนามัยโลก (WHO) แนะนำว่าสามารถใช้วัดอุณหภูมิได้แต่ความแม่นยำจะลดลงเมื่อเวลาผ่านไป จึงควรนำไปเทียบเคียง อย่างน้อยปีละครั้ง ในส่วนชนิด Dial thermometer ไม่แนะนำให้ใช้อีกต่อไปเนื่องจากความแม่นยำต่ำ บางหน่วยบริการมีการใช้ Digital Thermometer เป็นเทอร์โมมิเตอร์ที่มีจอแสดงค่าที่วัดได้ บางรุ่นจะแสดงอุณหภูมิสูงสุด ต่ำสุด และมีสัญญาณเตือน (alarm) ที่ตั้งตามค่าที่ตั้งไว้ บางรุ่นมี probe เป็นสายยาวที่นำไปใส่ในตู้เย็น แล้วสามารถอ่านอุณหภูมิจากหน้าจอของเทอร์โมมิเตอร์ที่วางอยู่นอกตู้เย็นได้ เทอร์โมมิเตอร์ชนิดนี้ควรได้รับการเทียบเคียงเช่นเดียวกัน
2. **Data logger** คือ อุปกรณ์ที่ใช้บันทึกอุณหภูมิในหน่วยความจำอย่างต่อเนื่องมีโปรแกรมที่ใช้กำหนดการทำงานโดยมี Sensor ที่ใช้วัดและบันทึกอุณหภูมิในช่วงประมาณ -40 องศาเซลเซียส ถึง +85 องศาเซลเซียส และสามารถตั้งค่าการทำงานให้บันทึกอุณหภูมิได้ทุกวินาที/นาที/ชั่วโมงแสดงผลเป็นกราฟ วัน/เวลา และอุณหภูมิ ผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ได้ โดยพิจารณาได้ว่าวัคซีนที่ทำการเก็บ และขนส่งจนถึงสถานบริการเป้าหมายอยู่ในช่วงที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่ง Data logger มีหลายแบบ บางแบบสามารถอ่านอุณหภูมิโดยไม่ต้องเปิดตู้เย็น

การควบคุมกำกับอุณหภูมิในคลังวัคซีน หรือตู้เย็นในสถานบริการ

ควรมีอุปกรณ์ควบคุมอุณหภูมิ เช่น เทอร์โมมิเตอร์ หรือ Data logger วางไว้ตลอดเวลา โดยเฉพาะในช่องธรรมดา เพื่อตรวจสอบและบันทึกอุณหภูมิในแบบบันทึกอุณหภูมิทุกวัน อย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง เวลา 08.30 น. และ 16.30 น. (ช่วงเช้าและภายหลังเลิกงาน) ไม่เว้นวันหยุดราชการ เพื่อให้มั่นใจว่าวัคซีนอยู่ในอุณหภูมิที่เหมาะสมตลอดเวลา

วิธีการปฏิบัติกรณีคลังวัคซีน/ตู้เย็นมีอุณหภูมिनอกช่วงมาตรฐานที่กำหนด

กรณีอุณหภูมิต่ำกว่า +2 องศาเซลเซียส ให้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ปรับหรือหมุน Thermostat เพื่อให้ทำให้อุณหภูมิสูงขึ้นอยู่ในช่วงที่กำหนด
2. หากอุณหภูมิต่ำกว่า 0 องศาเซลเซียส วัคซีนจะเสื่อมคุณภาพ ไม่ควรนำมาใช้

กรณีอุณหภูมิต่ำกว่า +8 องศาเซลเซียส ให้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ตรวจสอบว่าคลังวัคซีน/ตู้เย็น ยังทำงานหรือมีกระแสไฟฟ้าเข้าสู่ระบบหรือไม่
2. ตรวจสอบประตูคลังวัคซีน/ตู้เย็นว่าปิดสนิทหรือไม่ ขอบยางบริเวณเปิด-ปิด เสื่อมสภาพหรือไม่ ถ้าพบให้แจ้งผู้เกี่ยวข้องหาญดำเนินการซ่อมแซม แก้ไข
3. ตรวจสอบช่องแช่แข็ง ว่ามีน้ำแข็งเกาะหนาเกินกว่า 5 มม. หรือท่อกระจายความเย็นอุดตันหรือไม่ ถ้าผิดปกติให้ดำเนินการทำละลายน้ำแข็ง
4. ปรับหรือหมุนตัวควบคุมอุณหภูมิ (Thermostat) เพื่อให้ทำให้อุณหภูมิลดต่ำลง และติดตามไม่ให้ต่ำกว่า +2 องศาเซลเซียส

5. ถ้าคลังวัคซีน/ตู้เย็นอยู่ในระหว่างการซ่อมแซม หรือระหว่างทำละลายน้ำแข็ง ให้อ้ายวัคซีนไปเก็บไว้ในตู้เย็นอื่น หรือหีบเย็น กระจกวัคซีน จนกว่าการซ่อมแซมจะดำเนินการเสร็จสิ้น พร้อมตรวจวัดอุณหภูมิอย่างสม่ำเสมอ

ข้อควรระวังและจุดผิดพลาดที่พบบ่อยในการบริหารจัดการระบบลูกโซ่ความเย็น

1. วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ต้องควบคุมอุณหภูมิในการเก็บรักษาและขนส่งให้อยู่ระหว่าง +2 ถึง +8 องศาเซลเซียสตลอดเวลา โดยเฉพาะถ้าอุณหภูมิต่ำกว่า 0 ลงมาจะทำให้วัคซีนเกิดการแช่แข็ง (Freezing) จะไม่สามารถใช้วัคซีนนั้นได้อีกต่อไป
2. วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าสำหรับสัตว์นั้น ส่วนใหญ่ต้องเก็บให้หลีกเลี่ยงแสงสว่าง แม้แต่แสงสว่างในตู้เย็นก็เช่นกัน ดังนั้นวัคซีนต้องบรรจุในรูปแบบขวดสีชา หรือถ้ามีการแบ่งวัคซีนเพื่อใช้ฉีด (กรณีชนิดหลายโดส) ต้องเก็บหรือหาซองสีชาเพื่อเก็บรักษาวัคซีนเอาไว้ มิฉะนั้นวัคซีนจะเสื่อมสภาพได้
3. การเก็บรักษาวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า กรณีหน่วยบริการมีวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าทั้งสำหรับป้องกันโรคในคนและสัตว์ ต้องระวังมิให้เก็บ และขนส่งวัคซีนทั้ง 2 ประเภท ปะปนกันเด็ดขาด ควรแยกการจัดเก็บและขนส่งให้เป็นสัดส่วนออกจากกัน มิเช่นนั้นจะทำให้ใช้วัคซีนผิดประเภท ก่อให้เกิดอันตรายและไม่มีประสิทธิภาพในการป้องกันควบคุมโรคได้

เหตุการณ์ฉุกเฉินในระบบลูกโซ่ความเย็น (Cold chain break down)

เหตุการณ์ฉุกเฉินในระบบลูกโซ่ความเย็นเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เช่น ไฟฟ้าดับตู้เย็นเสีย ปลั๊กตู้เย็นหลุด/หลวม ซึ่งทำให้อุณหภูมิสูงผิดปกติ หรือตู้เย็น เย็นจัดจนอุณหภูมิในช่องธรรมดาดำกว่า 0 องศาเซลเซียส จึงควรกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะ เพื่อรองรับเหตุการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องให้พร้อมใช้งานได้แทน และกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedure: SOP) หรือผังการเตรียมความพร้อมกรณีฉุกเฉินในระบบลูกโซ่ความเย็นติดไว้ในที่มองเห็นได้ง่าย พร้อมซักซ้อมความเข้าใจ ซ้อมแผนฉุกเฉิน กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการจัดการเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินในระบบลูกโซ่ความเย็นของคลังวัคซีนหรือตู้เย็น

เมื่อเกิดไฟฟ้าดับนาน ตู้เย็นเสีย ปลั๊กตู้เย็นหลุด/หลวม หรือสาเหตุอื่นๆ เมื่อเจ้าหน้าที่หรือผู้ปฏิบัติงานได้พบเหตุการณ์นั้นครั้งแรก ให้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบอุณหภูมิที่พบเป็นเท่าใด เหตุการณ์เกิดขึ้นจากสาเหตุใด และเกิดขึ้นนานกี่ชั่วโมง/วัน
2. มีวัคซีนชนิดใดบ้าง จำนวนเท่าใด พร้อมจดรายละเอียดของวัคซีนได้แก่ ชื่อผู้ผลิต/ผู้นำเข้า Lot หรือ Batch no. วันหมดอายุ

โดยเมื่อได้ข้อมูลทั้งหมดมาแล้วให้จดรายละเอียดทั้งหมด ลงในแบบรายงานที่ได้จัดทำขึ้น เพื่อส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่าวัคซีนดังกล่าวมีความคงตัวที่ยังสามารถใช้งานได้หรือไม่

การบำรุงรักษาอุปกรณ์ในระบบลูกโซ่ความเย็น

การบำรุงรักษาคลังวัคซีน/ตู้เย็น อุปกรณ์ในระบบลูกโซ่ความเย็น และการขนส่งวัคซีนควรดำเนินการดังต่อไปนี้

1. มีแผนการดูแลรักษาเชิงป้องกันต่อตัวอาคารคลังวัคซีน ตู้เย็น อุปกรณ์ในระบบลูกโซ่ความเย็น และการขนส่ง ถ้าในระดับคลังวัคซีนต้องมีแผนบำรุงรักษาทั้งห้องเย็นและห้องแช่แข็ง หรือตู้แช่แข็ง และยานพาหนะที่ใช้ขนส่งเป็นประจำมีการเปลี่ยนอุปกรณ์ตามระยะเวลาการใช้งาน พร้อมจัดทำแผนบำรุงรักษาทำความสะอาดคลังวัคซีน/ตู้เย็นอย่างสม่ำเสมอ โดยในแผนนั้นควรมีรายละเอียดของบริษัท ผู้รับผิดชอบ พร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดต่อ กรณีเกิดเหตุฉุกเฉินจะได้สามารถดำเนินการซ่อมแซมได้ทันที
2. มีอะไหล่ วัสดุ อุปกรณ์สำรองเพียงพอพร้อมใช้งานได้ เช่น เครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำรอง (Generator) ไว้ใช้กรณีคลังวัคซีนหรือตู้เย็นเกิดเหตุไฟดับ (Cold chain break down) เป็นต้น

การประมาณการวัคซีนและทะเบียนรับจ่าย

การประมาณวัคซีน หมายถึง การประมาณจำนวนวัคซีนให้เพียงพอสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่มารับบริการ ในระดับหน่วยบริการ ควรมีการประมาณการวัคซีนเดือนละครั้งเพื่อจัดเตรียมวัคซีนให้เหมาะสมแก่การให้บริการ ถ้าประมาณการวัคซีนรายเดือนมากเกินไป จะส่งผลให้วัคซีนคงค้างที่สถานบริการ ในขณะเดียวกันถ้าประมาณการวัคซีนน้อยกว่าจำนวนสัตว์ที่มารับบริการ จะทำให้จำนวนวัคซีนไม่เพียงพอ ในการประมาณการวัคซีนนั้นจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญต่างๆ ได้แก่ จำนวนสัตว์เป้าหมาย อัตราการสูญเสียของวัคซีน (Wastage rate) ระยะเวลาตั้งแต่สั่งซื้อ/ขอเบิกวัคซีน จนกระทั่งได้รับวัคซีนมาที่หน่วยบริการ ซึ่งระยะเวลาจะแตกต่างกันแต่ละชนิดวัคซีน (Lead time) และปริมาณวัคซีนคงเหลือในตู้เย็น โดยปกติถ้าเป็นระดับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหน่วยย่อย มักจะคิดประมาณการการใช้วัคซีนต่อ 1 เดือน เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ป้องกันวัคซีนคงค้างเสี่ยงต่อการหมดอายุ แต่ถ้าเป็นระดับกรม หรือคลังขนาดใหญ่จะขึ้นกับการบริหารจัดการ ควรคิดประมาณการการใช้วัคซีนต่อปีงบประมาณ หรือรายไตรมาส

อัตราการสูญเสียวัคซีน (Wastage rate : WR) หมายถึง ร้อยละของวัคซีนที่สูญเสียไปเมื่อมีการให้บริการวัคซีน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสูญเสียวัคซีน ที่พบได้บ่อยมี ดังนี้

1. จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่มารับบริการในแต่ละครั้ง
2. ขนาดบรรจุของวัคซีน โดยวัคซีนที่บรรจุแบบหลายโดสต่อขวด (Multiple dose) จะมีโอกาสสูญเสียได้มาก
3. เทคนิคของเจ้าหน้าที่ในการเตรียมวัคซีนให้ได้ครบตามจำนวนโดสที่บรรจุต่อขวด
4. วัคซีนที่ตกแตก หรือเสียหาย
5. วัคซีนหมดอายุ ดังนั้นทุกครั้งของการให้บริการวัคซีน ผู้ปฏิบัติงานต้องทราบอัตราการสูญเสียของวัคซีนแต่ละชนิด สำหรับประเทศไทยปกติจะกำหนดอัตราการสูญเสียของวัคซีนดังนี้

วัคซีนที่มีขนาดบรรจุ 1 โดส (Single dose) มีอัตราการสูญเสียร้อยละ 1
ตัวคูณอัตราการสูญเสียวัคซีน WMF (Wastage Multiplication Factor)
หาได้จากสูตร $100/100 - \text{wastage rate}$ เท่ากับ $100/100 - 1 = 1.01$

การจัดทำทะเบียนรับ-จ่ายวัคซีน

เพื่อคุมยอดการรับจ่าย ซึ่งคลังวัคซีนทั้งส่วนกลาง เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล หรือสถานบริการทุกระดับต้องจัดทำ มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมจำนวน และทราบรายละเอียดของวัคซีน ประโยชน์ของการจัดทำ ได้แก่

1. ทราบถึงอัตราการจ่าย และจำนวนวัคซีนคงเหลือของสถานบริการ
2. ทำให้สะดวกต่อการปฏิบัติงาน และสามารถตรวจเช็คการจ่ายวัคซีนขวดที่จะหมดอายุก่อน-หลังตามหลัก First Expire First Out (FEFO) ได้สะดวก
3. ทำให้ทราบการกระจายของวัคซีน Lot/Batch no. ต่างๆ เมื่อเกิดปัญหาอาการข้างเคียงภายหลังได้รับวัคซีน หรือกรณีวัคซีนไม่ได้คุณภาพ ทำให้สามารถติดตาม เฝ้าระวังหรือระงับการใช้วัคซีนได้ง่ายเมื่อได้รับวัคซีนแต่ละครั้ง เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทั้งในระดับส่วนกลางและสถานบริการต้องบันทึกข้อมูลในทะเบียนรับ-จ่ายวัคซีน ทุกรายการให้ครบถ้วน ดังนี้
 - 3.1 วัน/เดือน/ปี : ระบุวัน/เดือน/ปี ที่รับ-จ่าย วัคซีนแต่ละชนิด
 - 3.2 รับจาก/จ่ายให้ : ให้ระบุสถานที่รับ-จ่าย วัคซีน เพื่อประโยชน์ในการประสานผู้ดูแล และผู้ให้บริการในระดับต่างๆ โดยเฉพาะกรณีวัคซีนที่ใช้เกิดปัญหา
 - 3.3 จำนวน : ระบุจำนวนที่รับ/จ่าย และยอดคงเหลือ เพื่อตรวจสอบปริมาณการรับ-จ่าย และปริมาณคงเหลือของวัคซีนในแต่ละแห่ง
 - 3.4 เลขที่วัคซีน (Lot/Batch number), วันหมดอายุ (exp. Date): ระบุให้ชัดเจน ทุกครั้งที่รับวัคซีน เพื่อประโยชน์ให้การตรวจสอบย้อนกลับ กรณีวัคซีนเกิดปัญหาจากการใช้บริการจากปัจจัยต่างๆ รวมทั้งเพื่อใช้ในการเก็บตัวอย่างเพื่อส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ เป็นต้น

แนวทางการดำเนินโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรชัตติยราชนารี ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้วยพระปณิธานของศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรชัตติยราชนารี ที่มีต่อพสกนิกรชาวไทยและสรรพชีวิตในข้อทรงห่วงใยปัญหา โรคพิษสุนัขบ้าที่เป็นปัญหาสำคัญของชาติ โดยมีพระประสงค์ให้โรคพิษสุนัขบ้าหมดไปจากประเทศไทย ดังนั้น เพื่อสนองพระปณิธานและพระวิสัยทัศน์ดังกล่าว รัฐบาลจึงเห็นสมควร ให้ดำเนินโครงการ สัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรชัตติยราชนารี ทั้งนี้ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรชัตติยราชนารี ทรงรับเป็นองค์ประธานคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการฯ และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าสิริภาจุฑาภรณ์ ทรงรับเป็นรองประธาน คณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการฯ เมื่อวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2559

การขับเคลื่อนการดำเนินโครงการดังกล่าวมีคณะกรรมการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินโครงการจำนวน 8 คณะ เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ทั้ง 8 ยุทธศาสตร์ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นรับผิดชอบ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การขับเคลื่อน การดำเนินงานโรคพิษสุนัขบ้าในท้องถิ่น โดยมีเป้าประสงค์คือ ไม่พบการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จึงขอความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนโครงการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าเป็นลำดับ

การสำรวจจำนวนสุนัข/แมว และการบันทึกข้อมูล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสำรวจจำนวนประชากรสุนัข/แมว ทั้งที่มีเจ้าของและไม่มีเจ้าของโดยให้ทำการสำรวจปีละ 2 ครั้ง ครั้งแรกภายในเดือนธันวาคม และครั้งที่ 2 ภายในเดือนมิถุนายน และบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูลโรคพิษสุนัขบ้าหนึ่งเดียว (Rabies one data) ที่ www.thairabies.net ซึ่งคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นผู้พัฒนาระบบ

5. ผลลัพธ์ของงาน/สรุปผลการดำเนินงาน

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม ได้ดำเนินงานตามโครงการ สัตว์ปลอดโรคคนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สามารถสรุปได้ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การสำรวจและจัดทำทะเบียนฐานข้อมูลสุนัขและแมวในพื้นที่

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม ได้ดำเนินการสำรวจ และจัดทำทะเบียนข้อมูลสุนัขและแมวในพื้นที่ โดยการขอความอนุเคราะห์เครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และชุมชน ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ เพื่อสำรวจข้อมูลประชากรสุนัขและแมวในชุมชน โดยการสำรวจและกรอกข้อมูลตามแบบสำรวจสัตว์รายตัว และแบบสำรวจสัตว์จร เพื่อลงข้อมูลสำรวจประชากรสุนัขและแมวออนไลน์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การสำรวจข้อมูลประชากรสุนัขและแมวออนไลน์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 รอบที่ 2

ดำเนินการบันทึกข้อมูลประชากรสุนัขและแมวออนไลน์ ในระบบฐานข้อมูลโรคพิษสุนัขบ้าหนึ่งเดียว (Rabies one data) ระหว่างวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2565 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 สามารถสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลประชากรสุนัขและแมว ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 รอบที่ 2

ชนิดสัตว์	สัตว์มีเจ้าของ (ตัว)		สัตว์ไม่มีเจ้าของ		รวมสัตว์ทั้งหมด (ตัว)
	ทั้งหมด	ฉีดวัคซีน	ทั้งหมด	ฉีดวัคซีน	
สุนัข	475	468	167	167	642
แมว	547	541	140	140	687
รวม (ตัว)	1,022	1,009	307	307	1,329
ร้อยละของสัตว์ในพื้นที่ที่ได้รับการฉีดวัคซีน	93.72		100.00		99.02

2. การสำรวจข้อมูลประชากรสุนัขและแมวออนไลน์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 รอบที่ 1

ดำเนินการบันทึกข้อมูลประชากรสุนัขและแมวออนไลน์ ในระบบฐานข้อมูลโรคพิษสุนัขบ้าหนึ่งเดียว (Rabies one data) ระหว่างวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2566 ถึงวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2566 สามารถสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลประชากรสุนัขและแมว ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 รอบที่ 1

ชนิดสัตว์	สัตว์มีเจ้าของ (ตัว)		สัตว์ไม่มีเจ้าของ		รวมสัตว์ทั้งหมด (ตัว)
	ทั้งหมด	ฉีดวัคซีน	ทั้งหมด	ฉีดวัคซีน	
สุนัข	425	412	333	250	758
แมว	516	472	250	133	766
รวม (ตัว)	941	884	583	383	1,524
ร้อยละของสัตว์ในพื้นที่ที่ได้รับการฉีดวัคซีน	93.94		65.70		83.14

รายละเอียดปรากฏตามเอกสารฐานข้อมูลจำนวนสุนัขและแมวในพื้นที่ โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้า ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ประกอบรายงานสรุปผลการดำเนินการฉบับนี้

กิจกรรมที่ 2 การฝึกอบรมอาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม ได้ดำเนินการรับสมัครผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นอาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ประสานสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครราชสีมาเพื่อขออนุเคราะห์วิทยากร และเอกสารประกอบการฝึกอบรม ตลอดจนสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ จัดเตรียมเอกสาร วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ ในการฝึกอบรม และดำเนินการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพอาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 เป้าหมาย จำนวน 50 คน มีผู้สมัครเข้ารับการอบรม จำนวน 59 คน เข้ารับการอบรม จำนวน 53 คน ผ่านการอบรม จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 104.00 เกินกว่าเป้าหมายที่กำหนด โดยมีการบรรยายให้ความรู้ เรื่อง สถานการณ์การระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าในปัจจุบัน การควบคุมป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ การสังเกตอาการสัตว์ป่วย การแจ้งพบสัตว์สงสัย การตรวจประเมินสุขภาพสัตว์ก่อนการฉีดวัคซีน และการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า การควบคุมคุณภาพวัคซีน ระบบห่วงโซ่ความเย็นในการเก็บรักษาวัคซีน และการบังคับจับสัตว์ การสาธิต และฝึกปฏิบัติการจับบังคับสัตว์ และการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

ในการอบรมให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ ได้ทำการเก็บข้อมูลวัดผลความพึงพอใจภายหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมด้วยแบบทดสอบความรู้ และแบบสำรวจความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม ผลปรากฏว่า ได้รับแบบทดสอบความรู้ และความพึงพอใจกลับคืน จำนวน 52 คน สามารถสรุปข้อมูลแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ารับการอบรม

ส่วนที่ 2 ความรู้ภายหลังการอบรมพัฒนาศักยภาพอาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม และข้อเสนอแนะของผู้เข้ารับการอบรม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ารับการอบรม

ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ารับการอบรม เป็นเพศชาย 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.90 เพศหญิง 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.10 มีอายุเฉลี่ย 41.83 ปี อายุต่ำสุด 25 ปี สูงสุด 68 ปี อาชีพส่วนใหญ่ รับราชการ และรับจ้างเท่ากัน จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.80 รองลงมาได้แก่ แม่บ้าน จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.40 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ปวช. หรือมัธยมศึกษา จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.30 รองลงมาได้แก่ ประถมศึกษา จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.90 รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้เข้ารับการอบรมจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	14	26.90
หญิง	38	73.10
อายุ อายุต่ำสุด 25 ปี, อายุสูงสุด 68 ปี $\bar{x} = 49.69$ S.D. = 11.41		
20 – 29 ปี	2	3.80
30 – 39 ปี	11	21.20
40 – 49 ปี	10	19.20
50 – 59 ปี	17	32.70
มากกว่า 60 ปี	12	23.10
อาชีพ		
รับราชการ	16	30.80
แม่บ้าน	8	15.40
ค้าขาย	4	7.70
รับจ้าง	16	30.80
เกษียณอายุ	4	7.70
ธุรกิจส่วนตัว	4	7.70
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	14	26.90
ปวช. / มัธยมศึกษา	22	42.30
ปวส. / อนุปริญญา	4	7.70
ปริญญาตรี	12	23.10

ส่วนที่ 2 ความรู้ภายหลังการอบรมพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครด้านโรคพิษสุนัขบ้า

ความรู้เรื่องสถานการณ์การระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าในปัจจุบัน การควบคุมป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ การสังเกตอาการสัตว์ป่วย การแจ้งพบสัตว์สงสัย การตรวจประเมินสุขภาพสัตว์ก่อนการฉีดวัคซีน และการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า การควบคุมคุณภาพวัคซีน ระบบห่วงโซ่ความเย็นในการเก็บรักษาวัคซีน และการบังคับจับสัตว์ การสาธิต และฝึกปฏิบัติการจับบังคับสัตว์ และการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ของผู้เข้ารับการอบรมจากแบบทดสอบภายหลังการอบรม พบว่าผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับมาก จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 71.20 ระดับปานกลาง 14 คน คิดเป็นร้อยละ 26.90 คะแนนสูงสุด 25 คะแนน คะแนนต่ำสุด 14 คะแนน คะแนนเฉลี่ย 20.50 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.82 จากคะแนนเต็ม 25 คะแนน รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คะแนนความรู้ภายหลังการอบรมพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครด้านโรคพิษสุนัขบ้า

คะแนนความรู้	จำนวน	ร้อยละ
คะแนนต่ำสุด 14 คะแนน สูงสุด 25 คะแนน $\bar{x} = 20.50$, S.D. = 2.82		
มาก (ร้อยละ 80 ขึ้นไป)	37	71.20
ปานกลาง (ระหว่างร้อยละ 60 – 79.00)	14	26.90
น้อย (ต่ำกว่าร้อยละ 60)	1	1.90
รวม	52	100.00

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจและข้อเสนอแนะของผู้เข้ารับการอบรม

ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม และข้อเสนอแนะของผู้เข้ารับการอบรม จากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 52 ราย การสำรวจความพึงพอใจต่อการจัดอบรมของผู้เข้ารับการอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจระดับมาก จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 96.20 และมีความพึงพอใจระดับปานกลาง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.80 รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจต่อการอบรมของผู้เข้าร่วมโครงการ

ระดับความพึงพอใจ	จำนวน	ร้อยละ
มาก (ร้อยละ 80 ขึ้นไป)	50	96.20
ปานกลาง (ระหว่างร้อยละ 60 – 79)	2	3.80
น้อย (ต่ำกว่าร้อยละ 60)	0	0.00
รวม	52	100.00

ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในภาพรวมทั้งโครงการ คะแนนเฉลี่ย 4.47 คะแนน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าหัวข้อที่ผู้เข้ารับการอบรมพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ ประโยชน์ที่ผู้เข้ารับการอบรมได้รับ คะแนนเฉลี่ย 4.65 คะแนน รองลงมา ได้แก่ สื่อและอุปกรณ์ และ คุณภาพ การให้บริการด้านวิชาการ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 คะแนน และหัวข้อที่ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจ น้อยที่สุดได้แก่ การให้บริการของเจ้าหน้าที่ มีคะแนนเฉลี่ย 4.29 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน รายละเอียด ปรากฏตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจต่อการอบรมของผู้เข้าเข้าร่วมโครงการรายข้อ

หัวข้อ	\bar{x}	S.D.
ค่าเฉลี่ยภาพรวมทั้งโครงการ	4.47	0.40
1. การให้บริการของเจ้าหน้าที่	4.29	0.53
1.1 สามารถชี้แจงข้อมูลการอบรมได้ชัดเจน	4.40	0.56
1.2 มีอัธยาศัยและบุคลิกภาพที่ยิ้มแย้มแจ่มใส	4.34	0.52
1.3 มีเจ้าหน้าที่เพียงพอสำหรับให้บริการ	4.35	0.62
1.4 ความรวดเร็วในการให้บริการ	4.25	0.64
2. กระบวนการขั้นตอน	4.42	0.50
2.1 ขั้นตอนการจัดอบรมชัดเจนไม่ซับซ้อน	4.46	0.61
2.2 เวลาที่ใช้ในการจัดอบรมมีความเหมาะสม	4.46	0.53
2.3 มีการประชาสัมพันธ์การอบรมอย่างทั่วถึง	4.37	0.53
2.4 วิธีการสมัครเข้ารับการอบรมมีความเหมาะสม	4.40	0.53
3. สิ่งอำนวยความสะดวก	4.40	0.45
3.1 สถานที่/บรรยากาศเอื้ออำนวยต่อการอบรม	4.42	0.48
3.2 มีห้องน้ำสะอาดและเพียงพอ	4.37	0.49
3.3 อาหาร อาหารว่าง และเครื่องดื่ม	4.42	0.49
4. ภาพการให้บริการด้านวิชาการ	4.56	0.46
เนื้อหา	4.48	0.40
4.1 เนื้อหาทันสมัย เหมาะสมกับปัจจุบัน	4.40	0.50
4.2 เนื้อหาครอบคลุมและสอดคล้องกับหลักสูตร	4.52	0.51
4.3 รูปแบบและวิธีการอบรมเหมาะสมกับเนื้อหาของหลักสูตร	4.54	0.54
วิทยากร	4.56	0.45
4.4 วิทยากรมีความรู้ความสามารถในเรื่องที่อบรม	4.54	0.50
4.5 วิทยากรมีความสามารถในการถ่ายทอด	4.65	0.48
4.6 วิทยากรเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น	4.63	0.48
4.7 วิทยากรตอบคำถามตรงประเด็น เข้าใจง่าย	4.52	0.50
4.8 วิทยากรตรงต่อเวลา	4.48	0.54
ประโยชน์ที่ผู้เข้ารับการอบรมได้รับ	4.56	0.45
4.9 สามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง	4.54	0.50
4.10 ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากการอบรม	4.60	0.46
สื่อและอุปกรณ์	4.65	0.43
4.11 เอกสารประกอบการอบรมเพียงพอเหมาะสม	4.65	0.48
4.12 สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้มีความเหมาะสม	4.65	0.48

ภาพกิจกรรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพอาสาสมัคร ด้านโรคพิษสุนัขบ้า

กิจกรรมที่ 3 การให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม จัดทำแผนการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ และประกาศเทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม เรื่อง การรณรงค์ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ประจำปี 2566 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ทราบ และให้นำสัตว์เลี้ยงเข้ารับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด

การดำเนินการฉีดวัคซีน เจ้าหน้าที่กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม ได้จัดเตรียมเอกสาร วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ ประสานหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อขอเข้าพื้นที่ดำเนินการ และร่วมกับอาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า ที่ผ่านการอบรม ให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ตามแผนการให้บริการ ระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ถึง 30 เมษายน พ.ศ. 2566 โดยให้บริการทั้งสัตว์ที่มีเจ้าของ และสัตว์จร สามารถสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 7 สรุปผลการดำเนินงานให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์พื้นที่เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม

ลำดับ	ชุมชน	จำนวนสัตว์ (ตัว)	จำนวนวัคซีน (ตัว)	อาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า ที่รับผิดชอบ
1	ชุมชนบ้านบึง หมู่ที่ 1	85	85	นางเนตรา กลางจอหอ
2	ชุมชนบ้านบึงตาหลัว หมู่ที่ 2	181	180	นางประเทืองศรี ตรีรัตนโชติ
3	ชุมชนบ้านหนองนกยูง หมู่ที่ 7	54	55	นายสมภพ เพ็ญสุวรรณ
4	ชุมชนแดนนภา	82	80	นางสาวทศวรรณ โนนจ้อย
5	ชุมชนครองฟ้า	88	90	นางศศิวรรณ จันทระจ่าง
6	ชุมชนพิทักษ์เวหา	130	100	นางเพ็ญผกา จินดาอยู่
7	ชุมชนอากาศโยธิน	138	130	นางประสงค์ สารนอก
8	ชุมชนทหารสุนารีก้าวหน้า	16	20	ร้อยตรีหญิง เอื้อมทิพย์ บุญยะเสน
9	ชุมชนทหารสุนารีก้าวหน้าไกล	23	25	จำสิบเอกประจวบ เทียบกลาง
10	ชุมชนทหาร ช.พัน.3 พล.ร.3	35	40	นางวรรณภา นภาสกุล
11	ชุมชนทหาร ส.พัน.22 ทภ.2	5	10	นางทิพนาถ อาบสุวรรณ
12	ชุมชนทหาร ม.พัน.8	34	35	นางพรรณณี ศิริวิโรจน์
13	ชุมชนทหาร ร.3.พัน.2	30	30	สิบเอก ปิยะวัฒน์ ศรีรัง
14	ชุมชนทหาร ส.พัน.3	9	10	สิบโท เนตร โพธิ์วัฒนะ
15	ชุมชนทหาร ปตอ.2 พัน.2	103	60	จำสิบเอก ธงชัย เหล่าชุมแพ
16	ชุมชนทหาร ป.พัน.103	16	20	จำสิบเอก พุฒิสักดิ์ ใจงาม
17	ชุมชนทหาร ศปกอ.ทบ.2	9	10	นางบัวศรี มากนวล
18	ชุมชนทหารกองทัพอพยพัฒนา	20	20	กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
19	ชุมชนทหารเสดขาว	124	40	นางลั่นทม กายสิทธิ์
20	ชุมชนทหาร พัน.ขส.22 บชร.2	42	45	จำสิบเอก พิทักษ์ธรรม ใจงาม
21	ชุมชนทหาร พัน.สร.22 บชร.2	70	70	นางสุมณฑา ชิมกระโทก
22	ชุมชนทหาร สปร.22 บชร.2	111	60	จำสิบเอก อนุรักษ์ ทีกขุนทด
23	ชุมชนทหาร พล.ร.3 ส่วนที่ 1	9	10	นางสาวจุฑามณี ภูเงิน
24	ชุมชนทหาร ชปร.22 (ส่วนที่ 1)	27	30	นางชาถณี บุตรศรี
25	ชุมชนทหาร ชปร.22 (ส่วนที่ 2)	45	45	นางวนิดา ปรางค์ชัยกุล
26	ชุมชนทหาร ป.พัน.3	23	25	นางสาวจินห์วรา ปัญญาภูมิสถิตย์
27	ชุมชนทหาร มทบ.21	15	15	พันเอก ไตรภพ สมดี
	รวม	1,524	1,340	

ภาพกิจกรรมการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์

ในการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ ในพื้นที่เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม ได้ตระหนักถึงความสำคัญของระบบลูกโซ่ความเย็น (Cold Chain System) เนื่องจากวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า เป็นวัคซีนที่ไวต่อความร้อน ความเย็นจัด แสง และต้องเก็บในอุณหภูมิที่ถูกต้องตั้งแต่ผู้ผลิตจนถึงผู้ใช้ จึงต้องมีระบบที่จะทำให้วัคซีนอยู่ในอุณหภูมิที่เหมาะสม ตลอดเวลาทั้งในขณะจัดเก็บและขนส่งวัคซีน จนกระทั่งถึงสัตว์ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย มีการดำเนินการดังนี้

1. เตรียมการรับวัคซีนจากผู้ขาย โดยกำชับให้ผู้ขายรักษาอุณหภูมิในการขนส่งวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในอุณหภูมิที่ถูกต้อง โดยตรวจสอบจาก รายงานการขนส่งของบริษัทขนส่ง และการตรวจสอบอุณหภูมิในเชิงประจักษ์ เมื่อวัคซีนมาถึงสำนักงานเทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม

ภาพกิจกรรมการดำเนินการระบบลูกโซ่ความเย็น (Cold Chain System) การขนส่งแบบรักษาอุณหภูมิที่เหมาะสม

INTER EXPRESS <small>บริษัท อินเตอร์ เอ็กซ์เพรส ไลน์ส จำกัด 1 ซอยพหลโยธิน 17 แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10130 โทร 1942 042 2000 แฟกซ์ 1942 042 2331</small>		ศูนย์นครราชสีมา : E01 ปลายทางสินค้า: อุบลราชธานี เลขที่: E2D3022300030 AW วันที่: 23/02/2023
ผู้รับ: ศูนย์ขอนแก่น ที่อยู่: บริษัท ขงโชค เมคคานิค จำกัด ที่อยู่: 999 ม. 15 อ.เมือง อ.ขอนแก่น		ผู้รับ: เทศบาลนครขอนแก่น ที่อยู่: อ.เมืองนครราชสีมา อ.นครราชสีมา
เลขที่สินค้า: 043-001441-081-837366 ID: 1107150 เลขที่สินค้า: 0873776093	เลขที่เอกสาร: Invoice No.:	
ปลายทาง: ขอนแก่น เงินมัด COD 0.-	ปลายทาง: ผู้ส่ง เงินมัด 0.-	ปลายทาง: ผู้รับ เงินมัด 0.-
สินค้า รายการสินค้า 1. วัคซีน (ตัว) 2. ศ. 3. 4. 5. 6.	ขนาด/น้ำหนัก -CM- 0.00 S1 0.00	จำนวน 2 กล่อง 1 กล่อง
	ราคาต่อหน่วย 290.00 70.00	จำนวนเงิน 580.00 70.00
รวมทั้งสิ้น: 3		รวมทั้งสิ้น: 650.00
หมายเลข: ผู้ส่ง: บิลเชอร์		
หมายเหตุ: ผู้ส่ง: บิลเชอร์		
1. กรุณาเก็บไว้ในตู้เย็น ไม่ควรแช่เยือกแข็งใน 15 วัน 2. กรุณาเก็บในตู้เย็น หรือตู้แช่เย็นที่อุณหภูมิระหว่าง 2-8 องศาเซลเซียส ไม่ควรต่ำกว่า 0 องศาเซลเซียส และไม่สูงกว่า 10 องศาเซลเซียส 3. กรุณาเก็บไว้ในตู้เย็นที่ปิดสนิท และเก็บในที่เย็นและแห้ง		
ผู้รับ: ผู้รับ ที่อยู่: ผู้รับ วันที่: ผู้รับ		

2. การดูแลรักษาและการจัดเก็บวัคซีน

2.1 ตรวจสอบคุณลักษณะ สรรพคุณ วิธีใช้ ข้อควรระวัง ผลข้างเคียง และการเก็บรักษา โดยมีหนังสือรับรองรุ่นการผลิตยาชีววัตถุสำหรับสัตว์ ประกอบการพิจารณา

ภาพกิจกรรมการดำเนินการระบบลูกโซ่ความเย็น (Cold Chain System)

เอกสารกำกับยา และเอกสารรับรองรุ่นการผลิตยาชีววัตถุสำหรับสัตว์

ใบยอยวแควค® อาร์
สำนักงานควบคุมยา

เลขที่: 1-2-21-03-21-900033

ชื่อ: วัคซีนโรคพิษสุนัขบ้า ไวรัสคอกซ์ซากส์ ไวรัสคอกซ์ซากส์ 12 สัปดาห์

วัตถุประสงค์: ใช้ฉีดป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสุนัขและแมว

วิธีใช้: ฉีดเข้ากล้ามเนื้อบริเวณคอหรือบริเวณอกของสุนัขหรือแมว...

อายุสุนัข	โปรแกรมทั่วไป	ความถี่ของการฉีด	เมื่อสุนัขเป็นโรคพิษสุนัขบ้า
5 - 6 สัปดาห์		Puppy (P) + C	Puppy (EP, DHPP) + C
7 - 8 สัปดาห์		Puppy (P) + C	Puppy (EP, DHPP) + C
8 - 16 สัปดาห์	DHPP + L	DHPP + L	DHPP + L (R)
12 - 16 สัปดาห์	DHPP + L (R)	DHPP + L (R)	DHPP + L (R)
การฉีดวัคซีนประจำปี	DHPP + L (R)	DHPP + L (R)	DHPP + L (R)

แบบ รท. ๐๗

หนังสือรับรองรุ่นการผลิตยาชีววัตถุสำหรับสัตว์

เลขที่หนังสือรับรอง: 1-2-21-03-21-900033

หนังสือรับรองนี้แสดงว่า

คำรับยาชีววัตถุชื่อ BAYOVAC (R) R INU เลขทะเบียนคำรับยาที่ F.14/64 (B)

ชื่อสถานที่ผลิตยา/ผู้ผลิตยาต่างประเทศ BIOVETA A.S. ประเทศ CZECH REPUBLIC

สถานที่ผลิตยาสำหรับทำละลาย (ถ้ามี) ประเทศ

โดยได้รับใบอนุญาต นำหรือสั่งหรือส่งยาแผนปัจจุบัน เลขที่ใบอนุญาต กท. 29/2545

ชื่อผู้รับอนุญาต บริษัท ทีแอสโค (ประเทศไทย) จำกัด

วันการผลิตที่ 805629A วันที่ผลิต 3 JUNE 2022 วันที่ยาสิ้นอายุ 31 MAY 2024 ปริมาณที่อนุญาต 519,740 ขวด (1 dose / 1 ขวด)

มีคุณภาพสอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานยาสำหรับจุดปดนมที่ขึ้นทะเบียนคำรับยาไว้

Bayovac R logo

(ลายมือชื่อ)
ตำแหน่ง (นางปราณี วิชาชนกกุล) ...
นางปราณี วิชาชนกกุล
วันที่ 23 ก.ย. 2565
ผู้อนุญาต

BK CENTER logo

2.2 กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม ใช้ตู้เย็นชนิด 2 ประตู แบบแยกช่องแช่แข็ง และช่องธรรมดาออกจากกัน เป็นอุปกรณ์ที่ใช้เก็บรักษาควบคุมอุณหภูมิของวัคซีน ซึ่งตู้เย็นได้รับมาตรฐานอุตสาหกรรม (มอก.) ปรับอุณหภูมิในช่องแช่แข็งให้ต่ำกว่า -15 องศาเซลเซียส ปรับอุณหภูมิในช่องธรรมดาให้อยู่ในช่วง +2 ถึง +8 องศาเซลเซียส ตรวจสอบอุณหภูมิวันละ 2 ครั้ง (ช่วงเช้า และ ช่วงบ่าย) ทุกวัน

ภาพกิจกรรมการดำเนินการระบบลูกโซ่ความเย็น (Cold Chain System)
การเก็บรักษา/การจัดเรียงวัคซีนในตู้เย็น

2.3 ในขั้นตอนของการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม นำกระติกวัคซีน (Vaccine carrier) ซึ่งเป็นอุปกรณ์สำคัญที่ใช้ในการเคลื่อนย้ายวัคซีนเพื่อให้บริการในพื้นที่ หรือขนส่งวัคซีนไปให้แก่อาสาปศุสัตว์ มีการจัดเตรียมมีไอซ์แพ็ค ขนาดที่พอดีกับกระติก และสามารถเก็บความเย็นได้นาน 48 ชั่วโมง โดยมีอุณหภูมิที่เหมาะสม สามารถแสดงอุณหภูมิภายในกระติกบนฝากระติก

ภาพกิจกรรมการดำเนินการระบบลูกโซ่ความเย็น (Cold Chain System)

วิธีการจัดเรียงวัคซีนลงในกระติกหรือหีบเย็น

กิจกรรมที่ 4 การผ่าตัดทำหมันสุนัขและแมวจรจัด

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม ได้ดำเนินการชี้แจงรายละเอียด แก่หน่วยงานราชการในพื้นที่ ชุมชนที่พบปัญหาสุนัขจรจัดในสถานที่สาธารณะ ก่อความเดือดร้อนรำคาญ สามารถทำจัดหนังสือแจ้งขอให้เทศบาลดำเนินการทำหมันสุนัขจรจัดได้ ทั้งนี้ มีหน่วยงานราชการ โรงเรียนโยธินนุกูล ประสานขอความอนุเคราะห์ดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ยังพบว่ามีปัญหาสุนัขจรจัดในพื้นที่สาธารณะในเขตเทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมฯ ได้ประสานงานไปยังปศุสัตว์จังหวัดนครราชสีมา คลินิกสัตว์ และโรงพยาบาลสัตว์ เพื่อเตรียมดำเนินการแล้ว แต่เนื่องจากใกล้สิ้นปีงบประมาณ ไม่สามารถดำเนินการได้ทันเวลา จึงจัดทำรายละเอียดและแผนการดำเนินงานทำหมันสุนัขและแมวจรจัดในพื้นที่ และจะดำเนินการ ประสานผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หน่วยงานราชการ เพื่อช่วยเหลือจัดจับสุนัขและแมวจรจัดเพื่อทำหมัน ฉีดวัคซีน และปล่อยกลับที่เดิม หรือประสานส่งเข้าสู่ศูนย์พักพิงสัตว์เลี้ยงไร้บ้าน นครชัยบุรีรินทร์ต่อไป

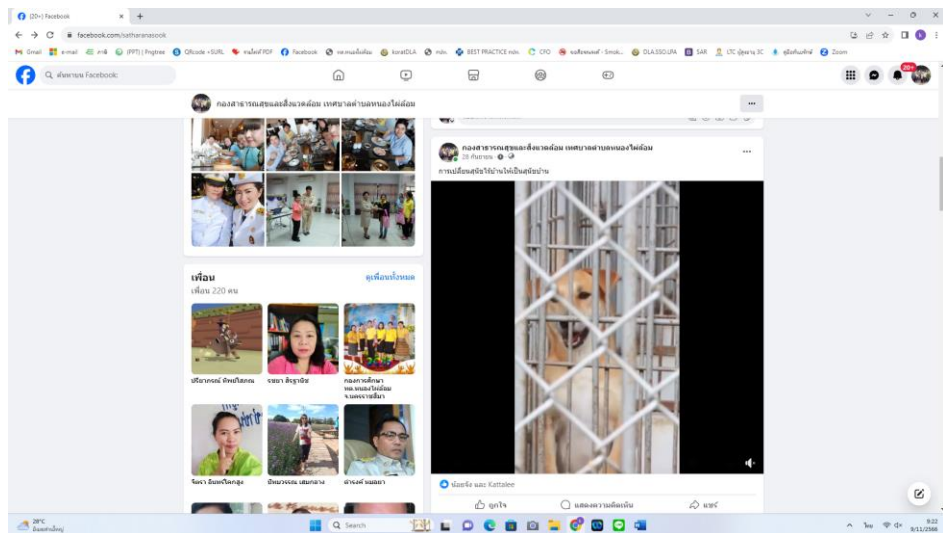
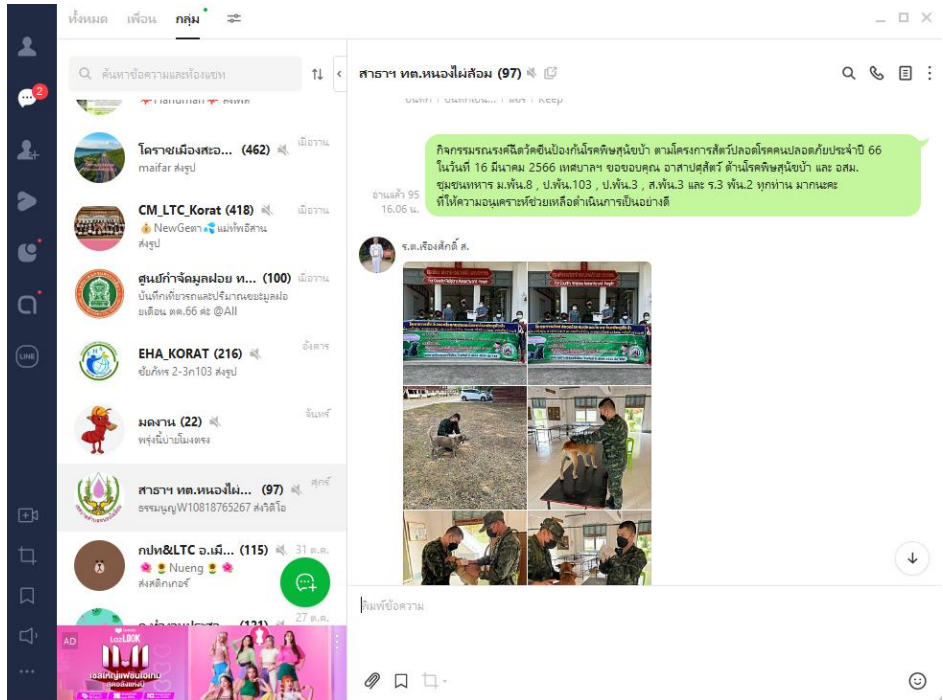
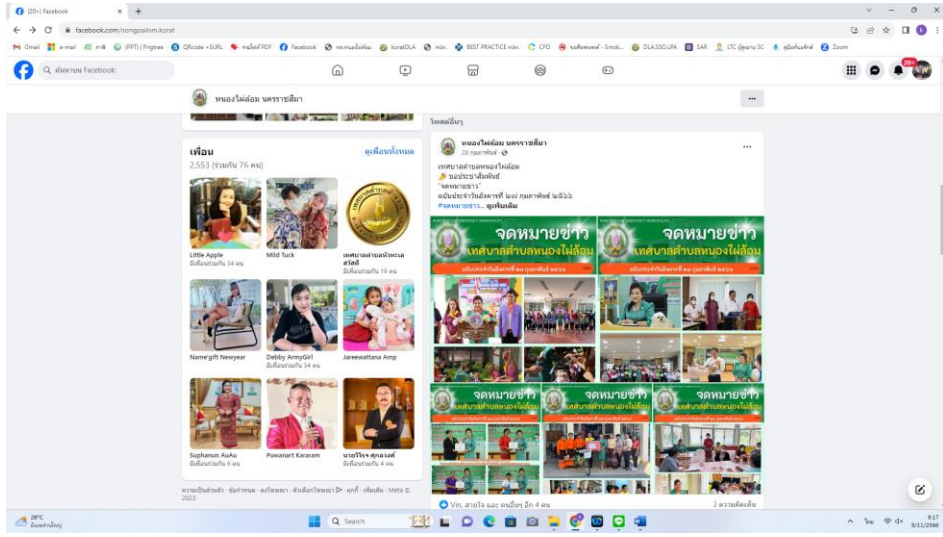
กิจกรรมที่ 5 การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เตือนภัย และให้ความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า

ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนเลี้ยงสัตว์อย่างถูกวิธี มีความรับผิดชอบ

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม ดำเนินการจัดเตรียมเอกสาร ป้ายสื่อประชาสัมพันธ์ จดหมายข่าว เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า สื่อวีดิทัศน์ สารคดีเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ ๖๐ พรรษา เติมบริบูรณ์พระทัยเพื่อพลทันสมิงวิเศษ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖๐ พรรษา ๖๗ พรรษา ๖๘ พรรษา ๖๙ พรรษา ๗๐ พรรษา ๗๑ พรรษา ๗๒ พรรษา ๗๓ พรรษา ๗๔ พรรษา ๗๕ พรรษา ๗๖ พรรษา ๗๗ พรรษา ๗๘ พรรษา ๗๙ พรรษา ๘๐ พรรษา ๘๑ พรรษา ๘๒ พรรษา ๘๓ พรรษา ๘๔ พรรษา ๘๕ พรรษา ๘๖ พรรษา ๘๗ พรรษา ๘๘ พรรษา ๘๙ พรรษา ๙๐ พรรษา ๙๑ พรรษา ๙๒ พรรษา ๙๓ พรรษา ๙๔ พรรษา ๙๕ พรรษา ๙๖ พรรษา ๙๗ พรรษา ๙๘ พรรษา ๙๙ พรรษา ๑๐๐ พรรษา เพื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ ได้แก่

1. ป้ายประชาสัมพันธ์รณรงค์ฉีดวัคซีนพิษสุนัขบ้า และ เลี้ยงรับผิดชอบ
2. แผ่นพับ เอกสาร ให้ความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า และการเลี้ยงสัตว์อย่างถูกวิธี มีความรับผิดชอบ
3. จดหมายข่าวประชาสัมพันธ์กิจกรรมรณรงค์ฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้าผ่านเว็บไซต์หลักของเทศบาล
4. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมรณรงค์ฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้า ผ่าน Face Book “หนองไผ่ล้อม นครราชสีมา”
5. การรณรงค์ฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้าแอปพลิเคชัน Line กลุ่ม “สาธาฯ ทต.หนองไผ่ล้อม”
6. การเผยแพร่สื่อวีดิทัศน์ ผ่าน Face Book “กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม” เนื่องในวันพิษสุนัขบ้าโลก (28 กันยายน ของทุกปี)

ภาพกิจกรรมการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เตือนภัย และให้ความรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนเลี้ยงสัตว์อย่างถูกวิธี มีความรับผิดชอบต่อ

6. ประโยชน์ของผลงาน/การได้รับการยอมรับ

1. อาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า ระบบลูกโซ่ความเย็นเพื่อรักษาคุณภาพวัคซีน การจับบังคับสัตว์ และการฉีดวัคซีนในสัตว์ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. สุนัข และแมวในพื้นที่ ทั้งที่มีเจ้าของ และไม่มีเจ้าของ ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ตามนโยบายพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้าที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด โดยได้รับการฉีดวัคซีนจำนวน 1,267 ตัว จากทั้งหมด 1,524 ตัว คิดเป็นร้อยละ 83.14
3. ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า และสามารถเลี้ยงสัตว์ได้อย่างถูกวิธี มีความรับผิดชอบ ปัญหาสัตว์จรดลด
4. ไม่มีการแพร่ระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าทั้งในคน และสัตว์ พื้นที่เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อมเป็นพื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า

7. ความยุ่งยากในการดำเนินการ / ปัญหา / อุปสรรค

1. ต้องประยุกต์ความรู้ทางด้านเทคนิค/วิชาการการ เรื่องการ “การควบคุมป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และระบบลูกโซ่ความเย็น” โดยต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่เทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม และความต้องการของประชาชนในพื้นที่
2. การดำเนินงานต้องมีการเบิกจ่ายงบประมาณ การเตรียมเอกสารประกอบการเบิกจ่ายงบประมาณ การจัดซื้อ จัดจ้าง จะต้องดำเนินการตามระเบียบพัสดุของเทศบาล ซึ่งมีความยุ่งยาก หลายขั้นตอน ผู้ดำเนินการต้องมีความรู้ และศึกษาระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน
3. ต้องมีการประสานงานกับหน่วยงาน และผู้นำชุมชน เพื่อเข้าร่วมโครงการ
4. ต้องมีการจัดเตรียมเอกสาร ข้อมูล ให้มีเนื้อหาครอบคลุม มีความกระชับ ชัดเจน สวยงาม และดึงดูดใจ ผู้เข้าร่วมโครงการ
5. ต้องมีการประชุมเตรียมความพร้อม และมอบหมายงานพนักงานเจ้าหน้าที่ช่วยจัดเตรียมการดำเนินงาน ทั้งการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพอาสาปศุสัตว์ ด้านโรคพิษสุนัขบ้า และการให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

ภาคผนวก

เทศบัญญัติเทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม
เรื่อง ควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ พ.ศ. 2565

อาสาศุสัตุรว ดัานพิซสูนัซบ้า เทศบาลตำบลหนองใฝ่ลัอม
ตำบลหนองใฝ่ลัอม อําเภอเมืองนครราชสีมา
จังหวดันครราชสีมา ปรจําปิงบปรจมาณ พ.ศ. 2566

รายละเอียดการเบิกจ่ายวัสดุ
โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

แบบประเมินตนเองตามหลักเกณฑ์พื้นที่ปลอดโรคพิษสุนัขบ้า
ระดับท้องถิ่น ปีงบประมาณ 2566

เอกสารประกอบวัคซีน และระบบลูกโซ่ความเย็น
Cold Chain System วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์

